Spaudos apybrėžos

V. Vokietijos parlamentas ﬁnansuoti leidėjo jį valdančiai socialdemokratų ir laisvųjų demokratų partijų koalicija. Opozicinės krikščionių demokratų ir Bavarijos krikščionių socialinė unija pasiūlė 17 atstovų, o socialdemokratai išrinko 4 ir laisvieji demokratai — 14 atstovų daugiau kaip turėjo.

Iranas paprašė J.T. saugumo tarybą panaikinti sviarstyti jo skundą prieš Iraką.

Irakas pradėjo naudoti Irano miestam pulti sovietų gamybos raketas ir TU-22 aukštai skrendančius bombonešius, kurių Irano priešlėktuvinė artilerija negali pasiekti. Raketų ir bombų sprogimai padaro didelių nuostolių civiliniam gyventojam.

JAV ir Kinija baigia susitarti dėl kasmet 6-9 mil. tonų javų pardavimo Kinijai per ateinančius 3 m.

Jordano vyriausybė sumobilizavo visus autovežimius, kurie bus panaudoti nekariniam reikmenim į Iraką gabenti. Tai pirma arabų valstybė viešai remianti Iraką.

Libija ir Sirija pasiskelbė teikiančios karinę pagalbą Iranui, bet Iranas šia pagalba mažai tegalės pasinaudoti, nes jis [illegible]

Portugalijos parlamento rinkimus nelauktai laimėjo ją valdantis min. pirmininko Francisco Carneiro vadovaujamas konservatyvus demokratų susivienijimas.

Lenkijos komunistų partijos centro komitetas nutarė pašalinti 8 savo narius už jų kaltes, privedusias prie Lenkijos darbininkų streiko.

Turkijoj įvykęs perversmas įnešė nedarnos į Nato valstybių tarpą. Pav., kairiųjų spaudžiama Danijos vyriausybė nepatenkinta, kad Turkija savo vidines problemas sprendžia ne demokratiniu būdu, o sukilimais ir opozicinio elemento areštais, o Belgija dėl tų pačių sumetimų atsisakė dalyvauti Nato pratimuose Turkijoj.

Khorramshahr mieste apsupti Irano kariai artilerijos ugnim paskandino Shatt al Arab vandens kely stovėjusius 3 svetimų valstybių laivus, o 5 padegė. J.T. gen. sekretorius kreipėsi į Iraną ir Iraką, kad leistų svetimiem laivam užtikrintam išplaukti.

Lenkijos parlamentas nušalė ambasadorių, konsulų, valstybės arbitražo komisijos, valdžios pirmininkavimą ir JT reikalų ministerio gen. Olszowskio klausimą.

J.T. pirmininkaujant Žemovoj vykusi 22 valstybių konferencija, siekiant sudaryti karo pabėgėlių, kurių yra Afrikoje, statusą, užbaigė darbus priimdama rezoliuciją, kuria [illegible]

IŠ LIETUVOS KAT. BAŽNYČIOS GYVENIMO

Komparijos nutarimas

1979 lapkričio 28 Vilniaus Lenino vardo valstybiniam universitetui įsisteigus Mokslinio ateizmo institute buvo sukviesti šio instituto ir Kauno filialo atsakingi vadovai. Į šį pasitarimą atvyko LKP CK sekretorius L. Šepetys su paskaita — "Ideologinio darbo klausimai".

"Mūsų svarbiausias uždavinys, — kalbėjo L. Šepetys, — pakelti mokslo politinę funkciją, kadangi savo veikla susktyvino iš svetimų centrų ekstremistiniai elementai". LKP CK sekretorius sunerimęs pirmiausia iškėlė religijos klausimą, kuris, jo nuomone, labai opus, nes reakcingiejі kunigai ir kiti elementai vis labiau stiprina ardomąją veiklą. Savo reakcinę veiklą, vykdydamas Vatikano užnačius, pradėjęs ir Jonas Paulius II. Popiežiaus kelionė į Lenkiją sudrebinusi ir mūsų respublikos katalikus.

Todėl reikią sustyvinti internacionalinį auklėjimą, o rusų kalba turinti būti vis plačiau panaudojama. Dėl lietuvių kalbos likimo nėra ko jaudintis.

Aktualus mūsų visuomenei dorovinis auklėjimas. Labai išaugęs girtavimas ir skyrybų skaičius. Girtavimas atnešąs daugybę nusikaltimų.

Kultūros ir meno darbuotojai yra kurtu ir auklėjam, todėl jų [illegible] ir menę pasiveržusi "vištienio mesę į tai, kad šių metų lapkričio 4 d. vakare Prienų bažnytinėje [illegible]

Kun. A. Gražulio persekiojimas

1979 gruodžio 3 Prienų rajonvykd. komitetas pasiuntė kun. Antanui Gražuliui tokio turinio įspėjimą:

"Nustatyta, kad Prienų parapijos bažnyčioje religinėms apeigoms patarnauti sistemingai yra panaudojami mokyklinio amžiaus vaikai. Apie tai Jūs šių metų rugsėjo 6 d. buvote raštiškai įspėtas (įspėjimą pasirašyti Jūs atsisakote), tačiau šių metų lapkričio 18 d. mišioms patarnavo 19 vaikų, tą pačią dieną per vakarines pamaldas mišioms patarnavo 15 vaikų. Lapkričio 25 d. mišioms vėl patarnavo 12 vaikų. Yra atvejų, kai mokyklinio amžiaus vaikai pritraukiami giedoti bažnytiniame chore.

Pakartotinai įspėjame Jus, kad būtų imamasi priemonių, kad kulto tarnai nepažeidžiotų Religinių [illegible]

(nukelta į 2 psl.)

Čionai iš sakyklos nepagrįstai apšmeižtas Prienų II vid. mokyklos direktorius A. Mickus."

Pasiųstė vykdomojo komiteto pirmininkas A. Budbergis.

-o-

1980 sausio 16 Prienų vykdomasis komitetas vėl rašo kun. A. Gražuliui įspėjimą:

"Nežiūrint tai, kad 1979 m. rugsėjo 6 d. ir 1979 m. gruodžio 5 d. Jūs buvote įspėtas, kad Prienų bažnyčioje religinėms apeigoms patarnauti yra naudojami mokyklinio amžiaus vaikai, 1980 m. sausio 13 d. (sekmadienį) rytinėms pamaldoms patarnavo 13 vaikų, vakarinėms — 6 vaikai.

Įspėjame Jus, kad būtų [illegible]

Popiežiaus Jono Pauliaus II vizitas Lietuvoje sukėlė ypatingą susidomėjimą. Per atsiminingą kelionės laiką, ypač studentų tarpe, įsibrauna buržuazinė ideologija ...

Frigt pasaulio vaizduotėje susiję su tuo, visuomenė kalba apie gyvenimą Vakaruose, tv. Šveicarijoje, dar vos 20 dėl apie jaunuolio, siekia ir pasaulėžiūrinio dvasinę misiją, kuri yra davusi krypti Vakarų Europos kultūrai.

Iš šio europinės kultūros lopšio Europos vyskupai paskelbė svarbų pareiškimą apie krikščionių atsakomybę Europos dabarties ir ateities sukvalzdoj. Pareiškimą yra pasirašę Europos vyskupų konferencijų tarybos nariai, tarp kurių randam ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininko, Kauno bei Vilkaviškio vyskupijų apaštalinio administratoriaus, vyskupo Liudo Povilonio parašą. Latvijos vyskupų vardu pareiškimą yra pasirašęs Rygos ir Liepojos apaštalinis administratorius vyskupas Julijonas Vaivods.

Europos vyskupų pareiškimas yra išsamus dokumentas, apimąs 17 didelio formato puslapių. Jis yra padalintas į 48 skyrelius. Pirmieji šeši skyreliai sudaro įvadą, kuriame yra iškeliama krikščionių atsakomybės problema, kuriant gražesnę Europos žemyno ateitį. Trinis paskutiniais skyreliais su pasitikėjimu žvelgiama į Europos ateitį. "Žvelkit į ateitį drąsiai ir su pasitikėjimu, nes gražesnės ateities viltim tikrumų suteikia mūsų tikėjimas", baigia Europos vyskupai.

Visas dokumentas yra dalijamas į dvi pagrindines dalis: I. [illegible]

Pirmoj daly yra apžvelgiama žmogaus teisių padėtis: teisė į gyvybę, šeimos teisės, tėvų teisė į vaikų auklėjimą pagal savo įsitikinimus, užsieniečių darbininkų ir pabėgėlių teisės, teisė į darbą, religinės laisvės teisė. Čia taip pat metamas žvilgsnis į tautų bendradarbiavimą ir Europos misiją pasaulio tautų šeimoj. Pabrėžiama, kad vien ant materialistinių pagrindų negali išsilaikyti nei pastovi taika, nei pastovi tautų gerovė.

Antroj dokumento daly kalbama apie Bažnyčios uždavinius

Krikščionys drauge su mūsų epochos žmonėmis kovoja už pilną žmogaus išlaisvinimą. Dėl to jie yra įsipareigoję ginti ir religinę laisvę, kuri yra kažkas daug daugiau negu vien kulto laisvė. Religinė laisvė reikalauja tiek Bažnyčiai, tiek kiekvienam [illegible] talauti, tuotų organizuoti religinį mokymą visose plotmėse ir visose formose, panaudojant visas tam reikalingas priemones, reikalauja teisės kurti krikščioniškąją kultūrą. Jokia valstybė ir jokia socialinė grupė neturi teisės priversti asmenis veikti prieš savo sąžinę, kliudyti tėvam auklėti vaikus pagal savo religinius įsitikinimus, neturi teisės uždrausti Bažnyčiai atlikti socialinę misiją, kuri jai priklauso. Tai apima visus Bažnyčios narius: vyskupus, kunigus, vienuolius ir pasauliečius.

Vaizdas iš demonstracijų prie ambasados, Tautų sąjungos 37. Gilumoje New Yorke atlieptų protestuojančių minių.

IŠ PAVERGTOS LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO

— 1980 gruodžio 19 Kauno miesto teatre buvo suvaidintas H. Sudermanno "Jonutis". Ta data lėkiama Lietuvos valstybės teatro įsteigimo data. Dėl to [illegible] rius" (dail. A. Jacovskis). Duoklę komunistų partijos XXVI suvažiavimui Kauno dramos teatras atliekuo latvių dramaturgo ir [illegible] "Jonutis". Šiuo pat metu [illegible] Vaižgantą ir lietuvių liaudį žvarbiai [illegible] J. Vaitkevičiūtė. Pavasarį J. Vaitkus dar kartą pastatė V. Petrovo pjesę "Svetimoji [illegible]". O jaunas režisierius R. Vitkauskas [illegible] V. Vilkaičio [illegible]

PREZ. CARTER UŽ PAVERGTUOSIUS

Dalyvaujantys Amerikos, atstovaujų rūmuose kongresmy JAV prezidentui J. Carter apsilo 8 šešt. su 21 valstybės kongresmy prezidentūros dėl Carter-Mondale prezidentūros. Lietuvoms buvo pristatyta delegacija kongresmanų Ken Vinsonas ir [illegible] tuvis Petras Plioplys, Pilnas laiškas adresu angly kalba yra Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoj, Nr. 37. Vertimą paruošė K. Prapuolenis.

Pasiūlymuose, kuriuos pateikė kongresmanų delegacija, [illegible]

Sen. Sapo išreiškė savo labai [illegible]

NOBELIO PREMIJA UŽ LITERATŪRĄ PASKIRTA ČESLOVUI MILAŠIUI

Spalio 9 radijas, televizija ir spauda paskelbė, kad šių metų Nobelio premija už literatūrą paskirta Czeslaw Milosz, lenkiškai rašančiam poetui, gimusiam Lietuvoje, dabar gyvenančiam Los Angeles, Calif., kur jis profesoriauja Berkeley universitete.

Jis yra gimęs 1911 metais Šateiniuose, Surviliškio valsčiuje,

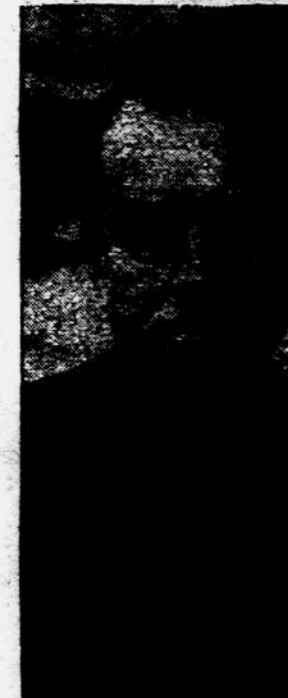

Czeslaw Milosz

Kėdainių apskrityje, prie Nevėžio upės. Vilniuje baigė Zigmanto Augusto gimnaziją ir 1934 baigė teisės mokslus Stepono Batoros universitete Vilniuje. 1934-35 gyveno Paryžiuje. Nuo 1936 iki 1938 dirbo Varšuvos radijofono literatūros skyriuje. Karo metu gyveno Varšuvoje ir dalyvavo resistenciniame sąjūdyje.

Po antrojo pasaulinio karo komunistinės Lenkijos vyriausybės buvo paskirtas kultūros atache prie lenkų ambasados New Yorke, vėliau perkeltas į Paryžių. Bet jis nesutapo su nauju Lenkijos režimu ir 1951 pasitraukė visai iš Lenkijos, pasidarė politinis pabėgėlis. Apsigyveno Prancūzijoje. Vėliau jį pakvietė profesoriauti į Ameriką. Čia jau yra gavęs Amerikos pilietybę.

Pirmus savo eilėraščius pradėjo spausdinti Vilniuje studentų laikraštyje. Vėliau pasidarė vienas žymiausių lenkų poetų, romanistų ir esaistų. Parašė visą eilę knygų. Viename romane vaizduoja ir sulenkėjusios smulkiosios lietuvių bajorijos įrimą, kur autentiškai aprašė žmonių papročius ir lietuvišką gamtą (Dolina Issy, 1955).

Ryšiai su Lietuva

Daug kas jį maišo su Oscaru Milašiumi, žymiu poetu, rašiusiu prancūziškai. Šis save laikė lietuviu, buvo Lietuvos pasiuntinis Prancūzijoje, yra tolimas Česlovo Milašiaus giminė.

Česlovas Milašius, nors gimęs Lietuvoje, bet save laiko lenku. Tačiau jis Lietuvai turi daug simpatijų, su lietuviais bendrauja. Sakoma, kad jis moka kiek lietuviškai, esąs skaitęs net Donelaitį. Dar prieš antrąjį pasaulinį karą jis bendradarbiavo net Naujojoje Romuvoje. Gyvendamas Amerikoje, turi ir lietuvių pažįstamų, draugų, bičiuliaujasi su dr. Marija Gimbutiene, daug prisidėjo, kad būtų čia pakviestas Tomas Venclova, su kuriuo ir dabar palaiko ryšius. Prieš porą metų dalyvavo Šviesos-Santaros stovykloje ir skaitė paskaitą.

Šiemet Nobelio premijos laimėtojam įteikiama 210,000 dol.

IŠ LIETUVOS K. BAŽNYČIOS KRONIKOS

(atkelta iš 1 psl.)

tą sekmadienį vakarinio pamokslo metu Jūs neleistinai puolėte rajono vadovaujančius darbuotojus (drg. drg. A. Budbergį, A. Bužinskienę, K. Morkvėną, A. Micką), šmeižėte auklėjimo principus komunistų šeimose. Tai nesiderina su samdomojo kulto tarno veikla religinėje bendruomenėje." Pasirašė vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas K. Morkvėnas.

Lietuvos K.P. Centro Komitetui PROTESTAS

(atkelta iš 1 psl.)

Mes, žemiau pasirašę Prienų parapijos tikintieji, reiškiame protestą prieš mūsų kunigo Antano Gražulio persekiojimą.

1980 m. sausio 8 d. Prienų rajono laikraštis "Naujas gyvenimas" atspausdino rajono ateistinės tarybos pirmininko A. Matulaičio piktą straipsnį: "Ko siekia vikaras Gražulis?" Straipsnyje mūsų [illegible] organizuoja [illegible] re, pat[illegible] procesijose, kad visą savo "ugnį" nukreipia į mokslinę ateistinę propagandą ir kt.

Mes pareiškiame, kad mūsų vikaras kun. A. Gražulis sąžiningai atlieka kunigo pareigas ir rūpinasi, kad mūsų vaikai augtų dori ir tikintys žmonės.

Prievartinis ateistinis auklėjimas nieko gero Lietuvai nedavė, o žalos labai daug. Reikėtų būti visai aklam, kad nematytumei viso to ateistinio auklėjimo broko, kaip antai girtuokliaujančių paauglių, nepilnamečių nusikaltėlių, vaikų kambarių įskaitininkų ir t.t.

Mes, tikintieji, nors nepritariame auklėjimui be Dievo, tačiau nekliudome netikintiesiems pagal savo įsitikinimus auklėti savo vaikus. Todėl mes norime, kad ir bedieviai nekliudytų mums savo vaikus auklėti katalikiškai.

Mes protestuojame, kad katalikų tėvų vaikams po mokslo priedanga skiepijama visai nemoksliška pasaulėžiūra. Ir kas skaudžiausia, kad tai daroma prievarta.

Mes protestuojame prieš tokią "sąžinės laisvę", kur ateistai gali daryti, ką nori, o tikintieji paversti antraeiliais piliečiais ir pamotės vaikais.

Mes reikalaujame palikti mus, mūsų tikinčiųjų vaikus ir mūsų vikarą kun. Antaną Gražulį ramybėje.

1980 m. sausio mėn.

Pasirašė 102 Prienų parapijos tikintieji

Savaitės įvykiai

Turkija sutinka, kad Graikija grįžtų pilnateisiu Nato nariu, bet nesutinka, kad ji vienašališkai kontroliuotų Egejaus jūrą.

Kinijoj buvo nuteistas mirti 4 gaujos šalininkas Hu Yongquian už padėjimą šiai gaujai įsitvirtinti, 800 žmonių nužudymą ir kalinių kankinimą, bet bausmės vykdymas atidėtas 2 m., kad galėtų pasitaisyti.

Sov. S-ga ir Sirija pasirašė 20 m. draugiškumo ir bendradarbiavimo sutartį, suteikiančią Sov. S-gai pagrindus įsitvirtinti Art. Rytuose.

Laimėjęs parlamento rinkimus V. Vokietijos kancleris Helmut Schmidt pareiškė, kad jis ir toliau sieks atolydžio ir ginklų kontrolės politikos su Sov. S-ga ir pastoviai sieks pasitarimų ir prekybos su sovietų bloku.

Brazilijos organai paleido iš kalėjimo paskutinį politinį kalinį.

Iš Afganistano sostinės centrinės lavoninės į Pakistaną atbėgusi gailestingoji sesuo pareiškė, kad ten kas savaitę žūva 20-25 sovietų kariai.

Irano parlamentas sudarė 7 narių komisiją amerikiečių įkaitų klausimui svarstyti.

Kinijos vyriausybė numato prie 4 gaujos teismo bylos prijungti ilgametį Mao Zedong asmeninį sekretorių Chen Boda ir kultūrinės revoliucijos metu gynybos ministeriui Lin Biao pabėgti padėjusius 5 generolus.

Vietnamas nesutinka tartis su ten nuvykusia JAV delegacija dėl dingusių be žinios karių ieškojimo, nes JAV remiančios Kiniją.

Persijos įlankos valstybės sutiko padidinti aliejaus gamybą ir pašalinti dėl karo tarp Irako ir Irano atsiradusį aliejaus trūkumą.

IŠ PAVERGTOS LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO

(atkelta iš 1 psl.)

rugsėjo 21. Koncertai vyko *Vilniuje, Kaune* ir *Klaipėdoje*. Be minėtų lietuvių vargonininkų, šventėje dalyvavo iškilūs vargonininkai iš Vokietijos, Vengrijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Gruzijos, žinoma, ir iš Maskvos. Svečiai atsivežė savo tarptautinę vargonų muzikos programą, o lietuviai neužmiršo ir savo kompozitorių. Iš senesniųjų buvo grojama *M. K. Čiurlionio, Č. Sasnausko, J. Naujalio* veikalai. Iš dabartinių kompozitorių buvo atliekamos *O. Balakausko* sonatos ir pjesės vargonams, ypač išskirtina buvo jo devyniatonė sonata "Eneatonoka". Sudėtingas muzikos kūrinys buvo komp. *V. Barkausko* ciklas "Zodiacus". Klaipėdoje vargonininkė Ž. Survilaitė kartu su talkininkais grojo komp. *A. Rekašiaus* labai modernų kūrinį "Genesis", sukurtą vargonams, fleitai, kontrabosui ir mušamiesiem. Festivalio užbaigai varg. B. Vasaliauskas ir P. Bingelio vadovaujamas Kauno valstybinis choras atliko komp. *J. Jurgučio* proginį, propagandinį kūrinį "Šventinė kantata" (priskirtiną prie Lietuvos pavergimo minėjimų atrūgų). Festivalio metu dar buvo atliekami *T. Makačino, G. Kuprevičiaus, B. Kutavičiaus, A. Martinaičio* kūriniai vargonams.

— Rugsėjo pabaigoje Klaipėdos dramos teatre įvyko jūrinės literatūros kūrėjų suvažiavimas. Į tą literatų ir jūreivių "šventę" atvyko rašytojų ir partiečių iš Maskvos, iš Latvijos ir iš kitų "plačiosios tėvynės" vietų. Iš lietuvių dalyvavo jūrinės tematikos autoriai *Ignas Pikturna, Edvardas Uldukis, Algimantas Polis, Edvardas Selelionis*. Spaudoje rašoma, kad jūreiviai rašytojus sutikę labai šiltai.

— Kaip Lietuvos rašytojai ir kiti kultūrininkai yra verčiami padlaižiauti sovietinei komunistų partijai, yra akivaizdžiai matyti kad ir iš Rašytojų sąjungos posėdžio nutarimų ir pirmininko A. Maldonio pateikto plano, kokią duoklę pavergtos Lietuvos rašytojai turi atiduoti komunistų partijos XXVI suvažiavimui. Kultūrinių laikraščių redaktoriai J. Macevičius (Pergalė), V. Radaitis (Litva literaturnaja), L. Inis (Nemunas), E. Matvieka (Literatūra ir Menas) entuziastiškai pasižadėjo savo redaguojamų laikraščių puslapius skirti "šalies komunistų forumui". Rugsėjo viduryje Liet. komunistų partijos CK propagandos ir agitacijos skyrius Nidoje surengė *laikraštininkų seminarą*, kurio tikslas buvo pabrėžti laikraščių uždavinius pasitinkant XXVI partijos suvažiavimą. Ir *kinematografininkai* pasižadėjo kelti kino kūrinių komunistinių idėjų auklėjamąją vertę. Visi tie įsipareigojimai yra pažadai tarnauti propagandiniam melui.

— Bibliografės P. Jokimaitienė ir B. Kazlaukienė paruošė, o Vaga išleido "Lietuvių liaudies dainų katalogo" vieną tomą, kuriame aptariamos "istorinės-socialinės" dainos. Spaudoje ta proga paskelbta, kad Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos skyriuje jau *esąs sudarytos sisteminis lietuvių liaudies dainų katalogas*, apimąs net 400,000 tekstų ir 60,000 melodijų. Išleistasis tomas yra iš dalies ir propagandinis, nes į jį įtrauktos ir įvairios revoliucinės, vadinamosios klasių kovos dainos, visai ne liaudies kurtos. Komentaruose aprašomi net streikai, mitingai, niekinama kapitalistinė santvarka. Net ir tautosaka tempiama ant marksistinio-leninistinio kurpalio.

— Žinomoji Lietuvos teatro artistė Elena Žalinkevičaitė-Petrauskienė rugsėjo 23 atšventė savo amžiaus 80 metų sukaktį. Ji buvo prisiminta tenykštėje spaudoje. Gimusi 1900. Gimnaziją karo metu baigė Petrapilyje. Lietuvoje lankė O. Dubeneckienės baleto studiją, A. Sutkaus vaidybos studiją. Vaidino Vilkolakyje, paskiau Kauno valstybiniame teatre. Po II pasaulinio karo kai kurį laiką gyveno V. Vokietijoje. Grįžusi į pavergtą Lietuvą, vaidino Vilniaus akademiniame dramos teatre. Režisavo kelis veikaliukus. Kūrė ir poezijos. Alės Sidabraitės slapyvardžiu išleido poezijos rinkinį "Eskizai" (1930). Pavergtoje Lietuvoje jai suteiktas nusipelniusios artistės vardas (1965).

Pr.N.

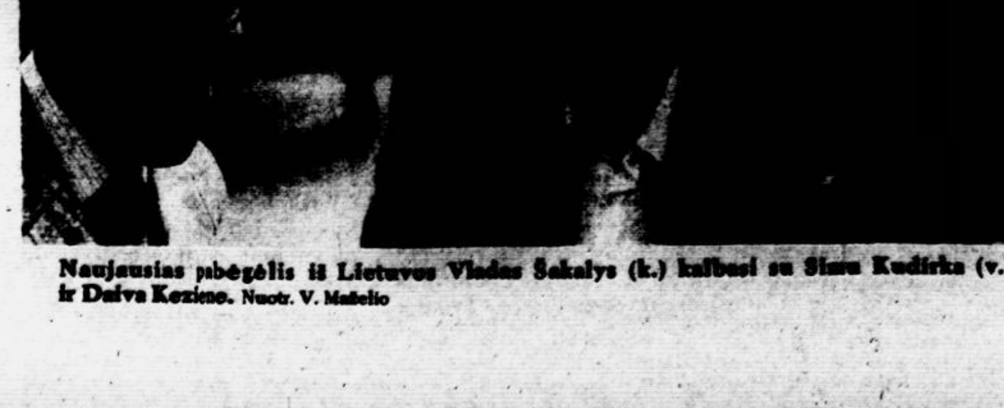

Naujausias pabėgėlis iš Lietuvos Vladas Šakalys (k.) kalbasi su Simu Kudirka (v.) ir Daiva Keziene. Nuotr. V. Maželio

RAYMOND KIVITA, lietuvių kilmės nekilnojamo turto prekybininkas, dirba su Century 21 [illegible] Realty, 62 West Merrick Rd., Valley Stream, N.Y. 11580. Telef. [illegible]-6811. [illegible] Long Island [illegible]. Visi [illegible] Valley Stream, Lynbrook, Malverne, Franklin Square, Woodhaven, Richmond Hill, Queens.

VALDAS C. DUOBA, lietuvis advokatas. 357 Larkfield Road., East Northport, N.Y. 11731. Tel. 516 368-3749. Namų telefonas vakarais tik išimtinais atvejais 516 757-2871. New Yorko ofisas Lito patalpose: 86-01 114th St., Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. 212 441-2811.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454-9627; vakare: 835-4149 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. Čia veikia Darbininko spaudos kioskas.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned, A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliam pastatyti.

GARSZVOS LAIDOTUVIŲ ĮSTAIGOS — ŠERMENINĖS: Haven Hill Funeral Home, Inc., 104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; ir Garszva Funeral Home, 231 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. 11211. Modernios, erdvios ir vėsinamos koplyčios. Jau trečia Garszvos šeimos generacija yra New York State laidotuvių direktoriai ir balzamuotojai. Tel. 846-1970. Pageidaujant parūpinamos šermeninės bet kurioj miesto daly.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj — OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Telef. 847-2323 (namų telef. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klijentais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai, Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

SPARTA—Rašomos mašinėlės įv. kalbomis, radio, spalv. TV, compiuteriai, įv. biznio mašinos—pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir Komercinės Nuosavybės
Apartmentai • Kondominiumai • Nuomavimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2736

NAUJAUSIUS 1980 METŲ JAV GAMYBOS AUTOMOBILIUS galima įsigyti gamintojo kaina. Tai galimybė sutaupyti iki 750 dol. ir daugiau. Dėl informacijos skambinti: L. Juozapavičius, 424-2109, arba rašyti: 60-54 70th St., Maspeth, N.Y. 11378.

NEW JERSEY, NEW YORK — Lietuvos Atsiminimai, šeštad. 4-5 val. popiet WEVD 1330 AM kil, ir 7-8 val. vak. 97.9 FM. Dr. J.J. Stukas, Dir. Naujas adresas: 234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060. Telef. 201 753-5636.

NEW YORK — Laisvės Žiburys, sekm. 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. R. Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 212 229-9134.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.
Fasolino MEMORIALS
66-86 80 ST., MIDDLE VILLAGE, QUEENS
Phones: 326-1282 326-3150
TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA — — GAUSI PARODŲ SALĖ
KVEĆAS JONAS 1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA
• LĖKTUVAI
• LAIVAI (CRUISES)
• TRAUKINIAI (AMTRAK)
• AUTOBUSAI
• NUOMOJAMOS MAŠINOS
• VIEŠBUČIAI
• ĮDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
• GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N.Y. 11229
TEL.: (212) 769-3300

DARBININKAS [illegible]
341 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y. 11207 [illegible]
Publication No. ISSN [illegible]
Second class postage paid at [illegible] Post Office
Subscription per year — $12.00. Single Copy 25 cents
[illegible]
Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA

Svarbios sukakties belaukiant

Artėjame prie vienos sukakties, kuri yra labai svarbi lietuvių tautai, 1983 metais sueis šimtas metų nuo "Aušros" laikraščio pasirodymo. Sukaktis labai svarbi, nes nuo Aušros pasisuka mūsų tautos istorija kitu keliu. Prasideda naujoji Lietuva — nacionalinė Lietuva, kuri savo pagrindan padėjo lietuviškąją kultūrą, lietuvių kalbą. Istorinė Lietuva nebuvo pagrįsta grynai nacionalinėmis idėjomis, lietuviška kultūra, kalba. Ir dar daugiau — istorinės Lietuvos svarbiausias elementas, vadovaujantis elementas, nutauto, pasisavino lenkų kalbą ir lenkų papročius. Kai kitose tautose ėmė busti tautinė sąmonė, kai ėmė branginti savo tautinę kultūrą, Lietuvoje nei lietuvių kalba, nei lietuviškoji kultūra beveik niekas nesirūpino.

Kai 1795 metais Lietuvą okupavo Rusija, tai Lietuvos bajorai, vadovaujantis luomas, turėjo pareikšti ištikimybę naujam valdovui — Rusijos carui. Tuo metu buvo Katerina II. Jie nuvažiavo, nusilenkė, pabučiavo į ranką ir vėl ramiai gyveno, kalbėdami lenkiškai, besirūpindami Varšuvos reikalais, o ne Vilniaus. Į 19 amžių lietuvių tauta įėjo pasimetus. Jos lietuviškas elementas, kuris kalbėjo lietuviškai, buvo nemokytas, baudžiavos suvargintas. Jie net nežinojo, kas jie yra.

Bet tuo metu ateina Simanas Daukantas, kilęs iš liaudies. Jis buvo pirmas istorikas, rašęs lietuviškai. Jis nupūtė dulkes nuo Lietuvos istorijos ir lietuviui ją atskleidė lietuvių kalba. Lietuviui pasakė: čia tavo žemė!

Nuo Daukanto pamažu prasideda tautinis atgimimas, bet tuo metu jis buvo beveik vienas. Dar reikėjo žmogaus, kuris nemokytą tautą apšviestų, suburtų ją į bendruomenę. Tai atliko Motiejus Valančius.

Ir Daukantas ir Valančius yra kertiniai mūsų tautinio atgimimo akmenys. Mūsų pamatas. Ant jų palikimo jau galėjo išaugti Aušra ir kiti tautinės minties laikraščiai.

Aušrą išleido dr. Jonas Basanavičius. Įžangoje rašė, kad taip ateitų šviesesni laikai lietuvių tautai, kad ji atsibustų ir suprastų, kas ji yra, ko ji siekia.

Aušra ir atribojo lietuvių tautą nuo visų unijų su lenkais. Skatino labiau pažinti savo praeitį, studijuoti savo kultūrą ir kurti tautinį meną, tautinę literatūrą.

Jei mes šiandien kalbame lietuviškai, jei sukūrėme tokią moderniąją literatūrą, tai tik Aušros dėka.

Ir kaip atžymėti šią svarbia sukaktį? Jau dabar kas nors turi imtis iniciatyvos. O kas? Gali imtis Lituanistikos Instituttas, Lietuvių Bndruomenė, ar dar kas nors. O geriausiai būtų, kad ir Lituanistikos Institutas, ir Lietuvių Bendruomenė. Reikia sukelti ištisą sąjūdį ir išryškinti Aušros reikšmę.

Kaip dabar atrodo, reikia būtinai ofsetiniu būdu pakartoti visą Aušrą. Tai nebūtų sunku, nes Aušra juk ėjo tik trejus metus.

Reikia jau dabar organizuoti specialias atudijas, kurios išryškintų Aušros reikšmę. Tai galėtų atlikti ir Lituanistikos Institutas. Reikia organizuoti ir specialius meno kūrinius, parašyti romaną, kuris atskleistų Aušros epochą. Reikia organizuoti ir sukaktuvinį medalį, kuris liktų kaip brangus prisiminimas. Į sukaktį galima įjungti ir kokią dainų šventę, kad masės pajustų Aušros svarbą.

Okupuota Lietuva kartais pamini svarbias sukaktis, bet nereikia tikėtis, kad ši sukaktis bus plačiau paminėta. Aušra, ugdydama tautinę sąmonę, tuo pačiu priešinosi rusinimui ir skatino saugoti ir ginti, kas lietuviška.

MOKYTOJAI "POLITIKUOJA"

XIV mokytojų savaitė Kennebunkporte — 3

A. MASIONIS

Pagal dr. Remeikį, kaip jau [illegible], to meto Lietuvos [illegible] apsisprendimas [illegible] ir neišlaikė [illegible] Vilniaus [illegible] Lietuvos likimą, visai kitaip, negu tokiu atveju, jei Lietuvos vyriausybė būtų pasielgusi priešingai. Tuo dar viskas nesibaigė. Atėjo dar lemtingesnės dienos. Reikėjo spręsti dar sunkesnes problemas ir daryti lemtingesnius sprendimus dėl sovietų ultimatumų: dėl sovietų bazių, o paskui ir dėl visiškos krašto okupacijos. Čia irgi, anot dr. Remeikio, buvusios dvi aiškios galimybės: priimti ultimatumus ar juos atmesti ir pasipriešinti. Nuo vienokio ar kitokio sprendimo ir čia priklausė vienokia ar kitokia Lietuvos padėtis. Pasvarstęs šinos klausimus turimų faktų ir dokumentų šviesoje, dr. Remeikis perėjo prie sovietų pirmosios okupacijos ir jos padarinių, paskui prie vokiečių okupacijos , sovietų sugrįžimo, lietuvių tautos masinio pasipriešinimo, kolektyvizacijos ir su tuo susijusių represijų ir žiaurių išvežimų ligi dabartinės padėties.

Dr. Remeikio mintys buvo įdomios ir tikrai vertos dėmesio. Užtat jos ir buvo išklausytos su dideliu atsidėjimu. Buvo ir tokių minčių, su kuriomis klausytojai nenorėjo sutikti, būtent su dr. Remeikio panaudojimu kai kurių sovietų šaltinių. Pvz., prelegentas, kalbėdamas apie partizaninį judėjimą ir operuodamas skaičiais, paminėjo, kad žuvusių skaičius iš partizanų pusės galėjo būti 20 tūkstančių ir tiek pat žuvusių galėjo būti iš kitos pusės, ir užsiminė apie komunistinės Lietuvos vyriausybės paskelbtą amnestiją, pagal kurią visi, sugrįžę į namus ir atidavę ginklus, nebūsią baudžiami. Čia jis paminėjo, kad, pagal sovietų šaltinius, tokių pasidavusiųjų buvę 40 tūkstančių.

Čia Sibiro kalinė Elena Juciūtė, dalyvavusi po tos paskaitos diskusijose, pareiškė, kad tokia sovietų statistika esanti grynas melas ir kad jokiais sovietų duomenimis apie kovas su partizanais nesą galima pasitikėti. Ji pati amnestijos paskelbimo metu dar buvusi Lietuvoj ir labai gerai žinanti, kad partizanai sovietų amnestija nepasitikėję ir nepasidavę, ypač po to, kai vienas kitas, atidavęs ginklą, buvęs vis tiek nubaustas. Pagal ją amnestija pasinaudojęs tik labai labai mažas partizanų skaičius.

Eleną Juciūtę dar papildė Stasė Vaškelienė, kuri partizanų kovų metu taip pat gyveno Lietuvoje ir su partizaniniu judėjimu yra labai gerai susipažinusi, nes turėjusi progą stebėti viską iš arti. Ji pritarė Elenai Juciūtei ir iškėlė dar vieną faktą, kuris komunistų perdėtai ir melagingai interpretuojamas, būtent, kaimo laikyseną partizanų atžvilgiu. Komunistai visą laiką partizanus vadino ir tebevadina banditais, aiškina, kad tie "banditai" ūkininkus plėšę, be jokios atodairos žudę, kad visi jų be galo bijoję ir vengę, kooperavę su valdžia ir juos išdavinėję. Iš tikrųjų buvę priešingai. Abi partizanų kovų ir judėjimo liudininkės aiškino, kad kaimas, ypač bijodamas kolektyvizacijos, partizanam pritarė, ėjo kartu su jais, remdamas juos ir moraliai, ir materialiai; tai aiškiai yra įrodę partizanų judėjimo metu dideli trėmimai į Sibirą. Elena Juciūtė irgi kaip tik tuo metu ir kaip tik dėl to buvusi išvežta.

Kadangi dr. Remeikis, kalbėdamas apie partizanines kovas, prasitarė, kad vienas iš pagrindinių motyvų išeiti į miškus buvo kolektyvizacija, tai Stasė Vaškelienė ir čia pridėjo papildymą. Ji pastebėjo, kad pats svarbiausias ir pagrindinis motyvas yra buvęs ne kolektyvizacija, o mobilizacija. Sovietai, antrą kartą okupavę Lietuvą, paskelbė, kaip ir visoj Rusijoj, visuotinę mobilizaciją, kuri palietė tūkstančius jaunų ir net vyresnio amžiaus žmonių. Mobilizacijos palestiem tebuvo tik du pasirinkimai: mirti kažkur fronte už okupantus rusus ar herojiškai Lietuvos miškuose už savo tautos idealus. Dėl to tūkstančiai ir išėję į miškus. Gal ir buvę tokių, kurie išėjo į mišką pragmatiniais ar savisaugos sumetimais, bet jokiu būdu negalima paneigti partizanų patriotizmo. Į juos veikė du svarbūs veiksniai: 1) mūsų nepriklausomos Lietuvos mokytojų aukšta moralė ir 2) didelis karininkų patriotizmas. Šiem įtaigaujant ir vadovaujant, partizanai rėmėsi didžiausiomis Lietuvos gyventojų masėmis.

Buvo dar vienas priekaištas dr. Remeikiui dėl paminėjimo Lietuvoj leidžiamų pamfletėlių "Faktai kaltina" ir pasirėmimu jais, kaip šaltiniais. Dr. Remeikis atsakė, kad jis nenaudojąs jų beatodairiškai, žinodamas, kad ten daug propagandos ir iškraipymų, bet šiaip ar taip ten esą nemaža informacijos apie partizanų ir kitų rezistentų veiklą, ypač kad ten nurodomos pavardės, kas veikė, ir vietos, kur veikta. Atskyrus melagingus dalykus, esą galima ten šiek tiek rasti ir mum naudingos informacijos.

Bendrai vertinant dr. Remeikio paskaitas, reikia pasakyti, kad jos buvo tikrai įdomios. Daugelis dalykų dalyviam buvo jau girdėta ir žinoma, bet, kadangi dr. Remeikis kalbėdamas minėjo ir daugybę visokių detalių, paimtų iš įvairių archyvų ir buvusių slaptų dokumentų, tai tos jo penkios paskaitos visai nenusibodo, ir visi klausytojai jautėsi papildę savo žinyną apie Lietuvos kritiškas dienas ir dabartinį likimą. Čia dar reikėtų pridurti, kad dr. Remeikis yra parašęs didelį 680 pusl. veikalą anglų kalba "Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945-1980". Dėl to aš smulkiau jo paskaitų apie šį laikotarpį ir neatpasakojau. Be to, šis laikotarpis mum jau geriau žinomas iš įvairių spaudoj paskelbtų atsiminimų.

Pereinam prie JAV politikos

Šį perėjimą padarė dr. Elona Vaišnienė, Prezidento komisijos svetimom kalbom ir tarptautiněm studijom narė. Ji skaitė mum dvi paskaitas, nes medžiagos turėjo labai daug ir norėjo išdėstyti, kas ta komisija, kurioj ji dirbo, yra, kodėl ji atsirado, kokie jos uždaviniai ir ko-

(nukelta į 4 psl.)

Demonstracijose prie Jungtinių Tautų rugsėjo 27. Iš k. prel. Jonas Balkūnas, Victoria Mongirado, prezidento asistentė etniniam reikalam, Vladas Šakalys, neseniai pabėgęs iš Lietuvos, dr. Petras Vileišis, kun. Kazimieras Pugevičius. Nuotr. L. Tamošaičio

ŽMOGUS — JUDANTI KRYŽKELĖ

KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI

Antanas Rubšys,
Manhattan College

39

Persijos paslauga žmonijai

Mesopotamija — geologinis ir istorinis sąnašynas. Irano plokščiakalnis niekuo neatsilieka nuo Mesopotamijos. Geologinė kaita lėta, bet istorinė labai judri. Gentys, miestai — valstybės, tautos ir imperijos čia susijungė, susikryžiavo ir tapo istorijos kūrėjais.

Tautos didžiuojasi savo praeitimi, — "iš praeities stiprybę semia". Nūdienis Iranas didžiuojasi dviguba savimone: persiškumu ir šijitiniu islamu.

Rebeka jau 7 valandą ryto mūsų laukia viešbučio valgomajame. "Turime labai įdomią programą šiai dienai", nedelsdama šnekina. "Archeologinis Irano muziejus, Reyy (Rages) miestas ir išvykimas į Isfahan", paaiškina.

Išvykdami į Isfahan — Irano plokščiakalnio centrą, pradedame savo dešimties dienų klajoklę po Iraną. Rebeka pataria sunkesnį bagažą palikti viešbučio apsaugoje. "Pasiimkite tik tai, be ko negalima apsieiti." Į Elizabeth II viešbutį dar grįšime prieš kelionę į Istanbulą.

Persijos praeitis ir paslauga žmonijai bus mūsų domesio centre.

Archeologiniame Irano muziejuje

Žmogus, judanti Irano plokščiakalnio kryžkelė, paliko gilius pėdsakus Vakarų kultūroje. Persų įnašas į Vakarų žmogaus pasaulėjautą ir pasaulėžiūrą yra ir senas, ir svarbus. Persijos paslauga yra Zaratustros dvilypė visatos samprata — dualizmas ir Kiro Didžiojo pakantrumas — tolerancija. Du vardai ir dvi idėjos. Abi iš Persijos.

Irano archeologinis muziejus yra jaunas senis. Įkurtas tik 1937 metais, Bet jau apšepęs ir sustabarėjęs. Norėta sukurti archeologinę Persijos apybraižą — jos paslaugą žmonijai pailiustruoti, bet aptingta. Lankytojui nelengva. Reikia susimesti.

Archeologiniai radiniai veda iš karto į V prieškristinį tūkstantmetį. Pirmasis muziejaus aukštas skiriamas Persijos priešistorinei ir istorijai iki islamo laikotarpio (642 m. po Kristaus), o antrasis — islamiškajai Persijai (nuo 642 m. po Kristaus).

Priešistorė gausiai pailiustruota puodų šukėmis — keramiką, aptikta šiaurinėje ir vakarinėje Irano dalyje. Tepe Sialk — piliakalnio centriniame Irane radiniai liudija, kad ir čia žmogus ėmė rašyti maždaug tuo pačiu metu, kaip ir Mesopotamijoje (apie 3200 m. prieš Kristų). Priešistorę liudija vietovės Azerbaidžane, Kurdistane, Luristane. Kai kurias teks pamatyti kelionės metu: Češmeh Ali,

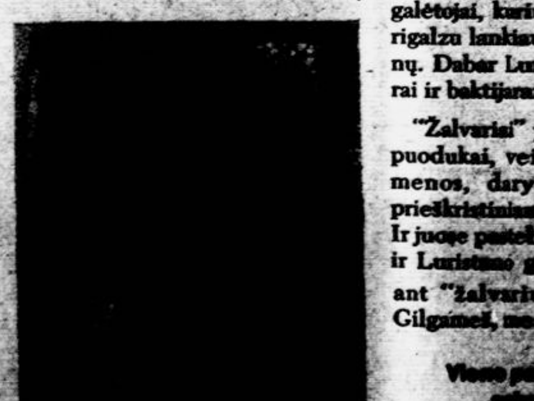

[illegible] — durys į [illegible]. Nuotr. A. Rubšio

Reyy, Susa. Radiniai surikiuoti vitrinose. Jų daugiau kaip 30.

Einu iš priešistorės į istoriją. Aplamai priešistorė liudija, kad žmogus dar beraštis, o istorija — žmogų raštingą. Stebiuosi Persijos panašumu į Mesopotamiją. Plokščiakalnio ir lygumos gyventojų buitinė sąveika ryški. Garsusis Mesopotamijos Gilgameš ir Persijos plokščiakalnyje buvo įraižomas ant žalvario diskų.

Luristano "žalvariai"

Pirmasis muziejaus aukštas turi du sparnus. Tarp jų yra kambarys su Luristano "žalvariais". Iš Luristano kilo kasitai, Hamurabio Babilonijos nugalėtojai, kurių sostinę Dur Kurigalzu lankiau prieš keletą dienų. Dabar Luristane gyvena lūrai ir baktijarai.

"Žalvariai" yra ginklai, kirviai, puodukai, veidrodžiai ir puošmenos, daryti iš žalvario I prieškristiniame tūkstantmetyje. Ir juose pastebiu Mesopotamijos ir Luristano gyventojų sąveiką: ant "žalvarių" vaizduojamas Gilgamešas, mesopotamietis.

[illegible]

Rytinis [illegible] nas [illegible]. Skaitau [illegible] "Achemenidų laikotarpis [illegible]-331 m. prieš Kristų". [illegible] daug bendro su Sv. [illegible] ir Graikija.

Achemenidai, sukūrę pirmusyk Persijos imperiją, pradėjo ir pirmuosius "išlaisvinimo" karus Žemės istorijoje. Archeologiniai radiniai iš Pasargadae, Persepolis, Sūsa, Ekbatana (Hamadan) prieš akis. Štai bareljefas iš Persepolio, achemenidų apeiginės sostinės. Jame Darijus I ant sosto su įpėdiniu Kserksu I ir imperijos didikais. Ana, sarginis šuo iš juodo akmens. Irgi iš Persepolio — iš Apadana, arba priėmimų salės; jautis su žmogaus galva iš Sūsa; paminklinės lentos su kyliaraščiu trim kalbom: persų, elamitų, babiloniečių.

Nutylu. Archeologija sudabartina praeitį ir žmones, kurie gyveno ateities viltimi. Achemenidinė Persija matė ateitį gerume ir šviesoje, kūrė imperiją su gerumu ir šviesa, prašnekino žydus ir graikus bendro gerumo ir šviesos vizija.

Paslaptingieji partai

Muziejaus skyrius apie partus turtingas ir turiningas. Tik labai mažai laikomas. Partai buvo šiaurės rytų Persijos gentys. O Partijos karalystė [illegible] Irano plokščiakalnyje [illegible] (nuo III prieš[illegible] amžiaus vidurio iki III [illegible]). Archeologiniai radiniai muziejuje rodo, kad partai [illegible] graikus. [illegible] partų [illegible] I krikščionio amžiaus [illegible] graikišką galvą. Užtinku ir archeologinę keistybę — sugraikintą Buddha statulą. Partams buvo būdinga sąveika su centrine Azija.

Įdomi muziejaus pažiūra į achemenidų ir partų sąveiką. Achemenidai kilo iš Pars dalies pietuose, o partai — iš šiaurės rytų Persijos. Achemenidai plėtė Persiją į rytus — Indiją ir vakarus — Graikiją. Graikų kovos su persais V prieškristiniame amžiuje yra įamžintos Termopilų, Maratono ir Salamis mūšiuose. Ilgainiui graikai — Aleksandras Didysis užgožė persų ateities viziją. Persepolį padegė 331 metais. Tačiau graikų kultūra nepajėgė užburti ir prigyti nualintame Persijos krašte. Jau 247 metais partai sukūrė savo dinastiją rytinėje Persijoje ir ją pasodino į Persijos sostą. Ir jie ilgainiui ėmė veržtis į vakarus — Mesopotamijos ir Romos imperijos sąskaiton.

Persija vėl [illegible]

Muziejus turi istorinę spragą. Nuo partų, persams giminingos dinastijos, veda vėl prie persų, sasanidų dinastijos (226-641 m. po Kristaus).

Archeologiniai radiniai iš sasanidų laikotarpio [illegible]. Persiją vėl valdo [illegible] iš Pars. Ardašir iš Sasan giminės pradėjo sasanidų dinastiją.

(Bus daugiau)

VYTAUTO DIDŽIOJO KOVOS DĖL TĖVYNĖS IR PASTANGOS TAPTI LIETUVOS KARALIUMI

550 metų nuo Vytauto D. mirties

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, OFM

6

Tokio griežto delegatų pareiškimo lenkai pabūgo, bet skelbti karo nedrįso, nes Lietuva tada buvo daug galingesnė už Lenkiją, o, be to, jos pusėje buvo imperatorius ir Vokiečių ordinas. Lenkai, pasitarę Sandomiere, sugalvojo siųsti pas Vytautą delegaciją, kad atkalbėtų nuo karūnacijos, nes buvo pasklidę gandai, kad Zigmantas jau greitai išsiųs karūnas. Vytautas delegaciją 1429 rugsėjo 29 priėmė Gardine. Čia Olesnickis ilgoje kalboje išdėstė blogumus, kurie kiltų, jei Vytautas priimtų iš Zigmanto karūną, kurios jam Jogaila su ginklu rankoje užsidėti neleis; priminė visas jam Lenkijos padarytas geradarybes, o jis, Vytautas, už tai norįs atsimokėti nedėkingumu. Vytauto nusistatymo šis Krokuvos vyskupo pamokslas nepakeitė. Tada delegacija, pamačiusi, kad nieko nelaimėsianti, griebėsi paskutinės negarbingos priemonės, pasiūlė Vytautui Lenkijos karūną, bet Vytauttas šį pasiūlymą atmetė.

Lenkai, praradę visas viltis, šaukėsi pop. Martyno V pagalbos, kad atkalbėtų Vytautą nuo karūnacijos. Popiežius, tiesa, palaikė lenkus, bet jo parašytas Vytautui laiškas, kuriuo jis iškėlė Vytauto nuopelnus ir prašė, kad Vytautas ir Jogaila atsiųstų Romon išmintingus pasiuntinius tartis dėl karūnacijos, lauktos įtakos nepadarė. Esą tuo būdu Vytauto karūnacija padidintų Vytauto garbę, kuri būtų pripažinta kitų kraštų valdovų.

Tuo pat metu Krokuvos universiteto profesoriai ėmė įrodinėti, kad Zigmantas niekan negali teikti karūnos, nes jam pačiam popiežius dar nesuteikė imperatoriaus karūnos ir titulo. Mat, jis nebuvo karūnuotas. Tuo tarpu Vienos universiteto profesorius Cigala ėmė tvirtinti, kad ir nekarūnuotas imperatorius turi teisę teikti investitūras į karalius. nes jo valdžia kilusi ne iš karūnacijos, bet iš elektorių-rinkėjų išrinkimo. Karūnuoti gali ne tik popiežius, bet ir vyskupas. Apie tai lenkų painformuotas pop. Martynas V, patyręs, jog ir Vilniaus vyskupas Motiejus Trakiškis rėmė Vytauto karūnaciją, užbėgdamas už akių, uždraudė Lietuvos ir Kulmo vyskupams karūnuoti Vytautą. Jis Zigmantą įspėjo, kad, suteikdamas karūną, neįpultų į nuodėmę, o Vytautą, kad nesikarūnuotų nepasitaręs su popiežium, nes kitų karūnacija būtų neteisėtai įvykdyta.

Popiežius tai darė ne vien dėl lenkų įtakos Romos kūrijoje, bet ir rūpindamasis Bažnyčios gerove ir norėdamas išlaikyti taiką krikščionių valdovų tarpe. Jam labai rūpėjo, kad Vytautas ir Jogaila gyventų taikoje, nes jie galėjo apginti Bažnyčią nuo pavojingų husitų. Be to, jie buvo davę vilčių Rytų Bažnyčios su Roma susijungimui, ir jis juos buvo paskyręs savo vikarais Rusijos kraštams. Iš kitos pusės, lenkai jam pristatė unijų dokumentus, pagal kuriuos Vytautas nebuvo visai savarankiškas valdovas, bet priklausąs nuo Jogailos ir Lenkijos. Atkalbėdamas Vytautą nuo karūnacijos, nenorėjo prarasti malonės, dėl to paskyrė jį Rygos arkivyskupijos globėju, o jo legatas lankėsi tai Lenkijoje, tai Lietuvoje, kad tik išsaugotų taiką.

Bet nei Zigmanto, nei Vytauto popiežius nepaveikė. Zigmantas kreipėsi į Milano kunigaikštį, prašydamas paveikti Romos kuriją, kad ji patvirtintų Vytauto karūnaciją, nes ji nėra nukreipta prieš lietuvių-lenkų uniją ir visai krikščionijai išeitų į gera. Pasiuntė ir Vytautas savo laiškus į Romą, pažadėdamas visa galia pulti husitus, bet apie karūnacijos klausimo popiežiaus teismui atidavimą neužsiminė.

Lenkai, norėdami gelbėti uniją, Jogailos sukvkti, 1430 kovo mėnesį susirinko į Jedlną. Ten Vytautas taip pat pasiuntė savo pasiuntinį, nes tikėjosi, kad ten bus išspręstas jo ginčas su Jogaila, bet reikalas ten dar pablogėjo. Lenkai, išgavę iš Jogailos privilegijų, padėjo vieną jo sūnų išrinkti karaliumi. Čia buvo padaryti nutarimai priešingi Horodlės unijos straipsniams, nes juose pasakyta, kad valdovus renka viena pusė pasitarus su kita, dabar lenkai išsirinko sau sosto įpėdinį be lietuvių bajorų žinios ir pritarimo. Tuo patys lenkai sulaužė uniją. Padėtis pasidarė labai įtempta. Vytautas ruošėsi karui, nuo jo neatsiliko ir lenkai. Vieni ir kiti tai darė neva ruošdamiesi pulti husitus.

Lenkai, patyrę, kad Niumberge jau nustatyta siųsti pasiuntinius su dokumentais ir karūnomis, nutarė saugoti sienas, sugauti pasiuntinius ir atimti karūnas, nes atviros kovos su Vytautu bijojo. Tada jie apstatė sargybomis tuos pasienius, kur tikėjosi keliausiant Zigmanto pasiuntinius. O Vytauto paskirta karūnacijos diena jau artėjo. Ji turėjo būti 1430 rugpjūčio 15. Iškilmėms paruošti Zigmantas siuntė dvi delegacijas: pirmoji turėjo tvarkyti karūnacijos apeigas, o antroji nugabenti karūnas. Bet lenkų sargybos, sučiupusios pirmosios delegacijos narius, atėmė dokumentus ir, gerokai apdaužiusios, paleido. Antroji delegacija, patyrusi, kas atsitiko pirmajai, sugrįžo atgal.

Į karūnaciją buvo pakviesti visi Lietuvos ir Rusijos kunigaikščiai, Vytauto anūkas, didysis Maskvos kunigaikštis Vosylius, Tverės, Rezanės, Odojevo didikai, chanas Machmetas ir kiti. Lenkijos elgesys, sutrukdęs karūnacijos iškilmes, be galo įžeidė Vytautą, bet jis neskelbė Lenkijai karo. Karūnuotis jis taip pat neatsisakė, todėl karūnacijos iškilmes nukėlė į rugsėjo 8, o kai iki tol nesulaukė iš Zigmanto karūnų, nukėlė iškilmes į rugsėjo 29. Bet delegacija ir iki tos dienos dėl lenkų pasieniuose pastatytų sargybų karūnų neatgabeno. Tada sukviestieji svečiai pradėjo skirstytis, o Vytautas susirgo. Bet jis dar tikėjosi galėsiąs karūnuotis. To pasiryžimo laikytis jį įkalbinėjo žmona Julijona, bajorai ir du Zigmanto pasiuntiniai, ištrūkę iš lenkų nagų. Jie jam patarė Vilniuje kaldintis karūnas ir jomis karūnuotis, esą ir pats Zigmantas tai patvirtinsiąs. Galbūt Vytautas jų patarimo ir būtų paklausęs, jei su Jogaila nebūtų buvusios užvestos derybos dėl naujo karūnacijos projekto ir jei spalio 9 pats Jogaila su lenkų delegacija nebūtų atvykęs į Vilnių, kur jį pasitiko Vytautas su svečiais, atvykusiais į karūnaciją. Jis atvežė naują karūnacijos planą, dėl kurio jau kiek anksčiau su Vytautu tarėsi.

Dabar kyla klausimas, kodėl Jogaila, nors ir lenkų priverstas, atsiėmė savo pritarimą, vienok visą laiką savotiškai rėmė Vytauto karūnacijos sumanymą. Pačioje pradžioje jis pasakė Zigmantui ir Vytautui, kad karūnacijai pritaria. Pats Vytautui rašė, kad duotasis imperatoriui pritarimas atšauktas be jo žinios. Žinome, kad Lenčicos suvažiavime, kai Vytauto pasiuntiniai pareiškė, kad, ar Jogailai patiks, ar nepatiks, Vytautas vis tiek apsikarūnuos, jis ramiai pasisakė, kad Vytautą laikąs visiškai laisvu, kad tik viskas gerai būtų padaryta. Matyt, Jogaila buvo suinteresuotas Lietuvos valstybe, paveldima ir pakelta į karalijas. Jis Vytautu galėjo pasinaudoti, nes tas neturėjo sūnų. Tapęs karalium, senu Gedimінaičių papročiu, Vytautas būtų paskyręs naujos karalijos įpėdiniu vieną iš savo giminės, galimas daiktas, vieną iš Jogailos sūnų, kuriuos jis globojo.

Iš kitos pusės, lenkai bijojo, kad Lietuva per karūnaciją neatsiskirtų nuo Lenkijos, kad jų sosto įpėdiniai nenustotų teisės tapti Lietuvos valdovais, tik ne karaliais. Iš tikrųjų Vytautas, pasiremdamas įpėdinystės teise, būtų galėjęs sostą perleisti kam kitam, arba jo bajorai būtų galėję išrinkti naują karalių. Tai manydami, lenkai tada gelbėjosi Jedlno suvažiavimo nutarimais, išrinkdami vieną Jogailos sūnų Lenkijos sosto įpėdiniu ir pasižadėdami kovoti su visais, kas tam priešintųsi.

Gal lenkai ir buvo patenkinti tokiais nutarimais, bet jais nebuvo patenkintas Jogaila. Tokiu būdu Jedlno suvažiavimas neišrinko Jogailos dinastijos, bet pripažino laisvą sąlyginę elekciją, jei jis pripažins jų privilegijas. Jogaila su savo įpėdiniais atsidūrė lenkų didikų priklausomybėje. Todėl jis ir čia [illegible] savo planą Lietuvą [illegible] karalija. Kai lenkai [illegible] kelius, kad Zigmantas nebeatsiųstų karūnų, Jogaila per savo seserį Mozūrijos kunigaikštienę su Vytautu susitarė dėl karūnacijos.

Dėl to dabar jis atvyko vykdyti savo plano, pagal kurį Vytautas karaliautų iki gyvos galvos, o po jo mirties karūna atitektų vienam iš Jogailos sūnų. Pagal šį projektą nebūtų iširusi unija, bet Lietuva būtų tapusi lygiateise su Lenkija karalyste ir kaip tokios nebūtų buvę galima įjungti į Lenkiją, nors ją būtų valdę tos pačios Jogailos dinastijos palikuoniai. Nežiūrint to, šiam projektui taip pat pasipriešino lenkų delegacija, bet Jogaila šį kartą nenusileido ir pačius lenkus spalio 16 išsiuntė namo.

4. Vytauto mirtis ir jo reikšmė Lietuvai

Išvykus delegacijai, Jogaila, išklausęs pranciškonų bažnyčioje mišias, Vytauto lydimas, išvyko į Trakus. Kelionėje Vytautas nusilpo, nes jis kuris laikas jau sirgo, ir nukrito nuo žirgo. Atvykęs į Trakus, jau nebesikėlė. Pramatydamas artimą mirtį, pasišaukė saviškius ir, pavedęs Jogailos globai Lietuvą ir žmoną, dvasininkus ir bajorus, iš Vilniaus vyskupo gavęs paskutinius sakramentus, spalio 27 atsiskyrė su šiuo pasauliu.

Taip mirė didysis mūsų tautos valdovas, kuris iškėlė Lietuvą iki aukščiausio galybės laipsnio. [illegible], vienas mūsų žymių istorikų, sako: "Jis mirė, kaip geras katalikas, susitaikęs su Dievu, užmerkė akis ir Lietuvą paliko didžiame nelaimėse. Jo [illegible]

[illegible] Vytauto [illegible] 1935 Vytauto grabas iš katedros dingo. Nežinoma [illegible] ir vieta, kur Vytauto [illegible] palaidotas. Tačiau jo darbai buvo [illegible]. Jau XIX amž. lietuviai [illegible] Vytauto garbę ir [illegible] Lietuvos [illegible]. Vytauto [illegible] Lietuvą [illegible] je jį galėjo.

Vytauto Didžiojo mirtis Trakų pilyje. Paveikslą sukūrė dail. Jonas Šileika 1930, kai buvo švenčiama Vytauto Didžiojo metai. Gilumoje vaizduojama scena, kaip lenkai sulaiko karaliaus Zigmanto pasiuntinius ir atima Vytautui siunčiamą karūną, suplėšo jo raštą. Vytautas mirė 1430 spalio 27.

VIENOS KELIONĖS PRISIMINIMAI

AURELIJA BALAŠAITIENĖ

22

Jos išorei nepagailėta ornamentikos, o viduj ji yra kukli savo nuogomis lygiomis sienomis ir piliorais.. Tačiau pačiame centre ant paaukštinimo stovi originalus šulinys su švęstu vandeniu, kuriame dar ir šiandieną krikštijami kūdikiai. Miniatiūrinė sakykla, keletas juodų žvakidžių sudaro visą kuklų pastato inventorių. Sakykla, išpiaustyta Nicolos Pisano (Giovanni tėvo), turtinga Naujojo Įstatymo istorijos raižiniais ir alegoriškomis skulptūromis.

Tačiau įdomiausia, kad toji krikštykla yra pastatyta taip, jog jos akustika yra tikras architektūros stebuklas. Tuo mes įsitikinom, kai buvom paprašyti visiškai nutilti. Jaunas uniformuotas vyrukas, atsistojęs apie krikštyklos vidurį, gana gražiu, išlavintu balsu (kaip ir daugumas italų) garsiai sudainavo keletą tonų. paprastai ilgą "a" atvira burna. Jis tai kartojo įvairiomis gamos gaidomis kas keletą sekundžių ir staiga nutilo. Pamažu tie tonai, susirinkę paluby, liejosi į beveik dangišką vargonų muziką ir ilgai skambėjo komplikuotais, klasiškais akordais. Beveik rodėsi, kad lyg pasidaryti ar nėra kur paslėptų vargonų. ... Tai iš tikro nepaprastas išgyvenimas.

Tie, kurie į Pisą keliauja vien svyrančio bokšto pasižiūrėti, randa, kad jis yra tik žmogaus netobulumo įrodymas, savo išvaizda ir svirimo kampu sudarąs įdomų "devintą pasaulio stebuklo" eksponatą.

Išėję iš krikštyklos, nuskubėjom pakrypusio bokšto link. Jo pasvirimas siekia net 15 pėdų. Statyba buvo pradėta 12 šimtmečio pradžioj. Iš nuotraukų tas bokštas visiem yra pažįstamas, tačiau būti jame yra jau tikras išgyvenimas.

Nusileidus keliais laipteliais žemyn, pasiekiama niūri, drėgna patalpa, kurios grindys yra labai pakrypusios ir reikia atsargiai vaikščioti, kad nesugriūtum. Tolimiausiame šone yra suvenyrų kioskas, kuriame parduodami bilietai lipti į bokštą. Apsiginklavusi bilietėliu, nutariau eiti į viršų. Laiptai sukasi, platesni prie sienos, siaurutėliai į centrą, kreivi ir pasvirę. Lipti gana sunku, nes reikia išlaikyti pusiausvyrą. Pasiekusi pirmąjį aukštą, išėjau ant platformos ir pažvelgiau žemyn. Nutariau, kad kelias perdaug ilgas iki pat viršaus ir ėmiau leistis žemyn. Čia jau iš tikro buvo sunku, nes buvo nelengva, einant žemyn, išlaikyti pusiausvyvrą.

Pagal inžinierių apskaičiavimus bokštas turėjo kristi 1908 metais. Viso pasaulio mokslininkai Pisos miestui yra pateikę įvairiausių planų, kaip sulaikyti tą nuostabųjį bokšta nuo sugriuvimo. Net yra pasiūlymas jo apačią po pamatais pripildyti vandeniu ir jį dirbtinai šaldyti, kad, temperatūrą reguliuojant, būtų galima padėti bokštui išlaikyti pusiausvyrą.

Įdomiausia, kad tas bokštas rodo mažesnį pakrypimo laipsnį, negu iš tikro yra, nes architektai, pastebėję jo svirimą, pristatė paskutinį aukštą taip, kad jo vienas šonas yra trumpesnis, o kitas žymiai ilgesnis, tuo sudarant optinę iliuziją ir sumažinant pakrypimo laipsnį stebėtojo akiai.

Bokštas yra 179 pėdų aukščio. Jo pirminis uždavinys buvo būti katedros varpine. Bokšto svirimas kasmet didėja po vieną milimetrą, o apačioj galima aiškiai matyti, kad jis ne vien yra pasviręs, bet ir nusileidęs giliau į žemę net keletą pėdų. Istorikai tvirtina, kad Pisos bokštas buvo statomas, kaip ir visi kiti pastatai, griežtai stačiu kampu, tačiau jo svirimas jau buvo pastebėtas pirmaisiais statybos metais. Manoma, kad toj vietoj esama žemės duobių ir pati žemė yra netvirta.

Diena labai karšta. Dar kelis kartus apėjusi garsųjį bokštą, nusipirkau čia pat parduodamų itališkų ledų ir pasileidau autobuso link. Laikas grįžti į Florenciją.

Grįžom tuo pačiu keliu, pertekę įspūdžiais. Mūsų bendrakeleiviai, matyti, buvo nuvargę. Autobuse buvo tyla, ir net mūsų šnekusis palydovas nekalbėjo, tik atsakinėjo į retus turistų klausimus.

Vakare grįžom paskutinei vakarienei į Otello restoraną. Ir vėl bandžiau ragauti naujus patiekalus, o žavusis salotų padavėjas su savo milžinišku pipirų malūnėliu mudu draugiškai pasveikino, kaip senus pažįstamus, ir dėjo visas pastangas mum įtikti. Bestudijuojant valgių sąrašą, ties restoranu sustojo turistinis autobusas, kuriame buvo amerikiečiai. Jie, matyti, savo kelionės maršrutą buvo pavedę kelionių agentūrai. Supratom iš jų kalbos, kad iš viešbučio juos čia atvežė pavakarieniauti. Ponios buvo gerokai persidabinusios, o kai kurie džentelmenai reikalavo jiems pažįstamų valgių. Teko pastebėti, kaip šypsojosi [illegible] su tipiškais, sunkiai patenkinamais turistais iš Amerikos... [illegible] ir... [illegible] ... [illegible]

(Bus daugiau)

MOKYTOJAI DAR VIS "POLITIKUOJA"

(atkelta iš 3 psl.)

kia iš jos nauda gali būti mum, lietuviam.

Pagal Helsinkio susitarimą ten dalyvavusios valstybės susitarusios sumažinti tarptautinę įtampą. Geriausia tam pradžia — pažinti vieniem kitus, vieniem kitų papročius, gyvenimo būdą, ypač kalbą, kuri yra viso to pažinimo ir susipažinimo pagrindas. Kai po to per kelerius metus nieko nebuvę padaryta, tada prezidentas Carteris įsteigęs minėtą etniniam reikalam komisiją, susidedančią daugiausia iš įvairių etninių grupių atstovų.

Prelegentė kalbėjo dvi valandas. Pradėjo pirmadienį ir antrą dalį užbaigė jau antradienį. Kalbėjo labai gyvai, su entuziazmu ir įsijautimu, ir visus labai sudomino. Ji pateikė daug faktų ir statistikos. Kadangi daugumas jos paskaitos turinio lietė daugiau JAV reikalus, tai čia paminėsiu tik vieną kitą punktą, liečiantį mus, lietuvius, kaip vieną iš jos minėtų etninių grupių.

Kadangi Amerika iš apie 153 kraštų, priklausančių prie Jungtinių Tautų, mažiausiai buvo susirūpinusi pažinti kitus kraštus, tai dabar mėginama atsigriebti ir pavaryti šioj srity gyvesnę propagandą. Dabar vėl iš naujo daugiau susirūpinta svetimų kalbų mokymu. Minėtos komisijos darbu yra pakreipti Amerikos visuomenę šia kryptim. Vadinamam dvikalbiui (bilingual) švietimui skiriama kasmet 180 milijonų dolerių. Nors šitoj "bilingual" programoj siekiama tik išmokyti anglų kalbos tuos vaikus, kurie jos nemoka, ir tik tol, kol jie jau gali sekti klasėj pamokas dėstomas anglų kalba, bet ir mum, lietuviam, gali būti iš to nauda, prašant finansinės paramos savo kultūriniam reikalam nes etninių grupių pastangos išlaikyti savo kultūrinį identitetą, praturtinantį visą Amerikos kultūrą, irgi yra finansiškai paremiamos. Iš tiesų jau šis tas yra gauta. Šiem metam mokytojų paruošimui jau yra gauta iš JAV valdžios 40 tūkstančių dolerių. Kitiem metam Lituanistikos Pedagogikos Institutas yra jau gavęs 50 tūkstančių. Dėl to prelegentė ir siūlė mum [illegible], ypač švietimo darbuotojams, [illegible] šiuo reikalu susidomėti ir [illegible] galimybes, kiek galima, [illegible] panaudoti mūsų lietuviškam reikalam.

(Bus daugiau)

[illegible]

Prieš vienuolyno didžiuosius vartus yra naujas namas, kurio laiptelių aikštelėje dažnai matysi susėdusius žmones. Čia pavėsis. Čia gera stebėti gatvę. Matai, kas pasuko į vienuolyną, kas suvažiavo į pajūrį. Kartais iš tos aikštelės pasigirsta daina, — lietuviška daina.

Dainuojanti šeima

Čia yra Marytės Šalinskienės vasaros namai. Marytę gi pažįsta visas New Yorkas, nes ji Woodhavene turi šermeninę-laidojimo namus.

Į šiuos vasaros namus suvažiuoja pirmiausia jos giminė, jos broliai ir seserys. Tai Antanaičių šeima, rodos, kilusi iš New Yorko ar Pennsylvanijos valstybės. Tai reta šeima, tai dainuojanti šeima. Lietuvybę sujungė su daina. Nesvarbu, kur ir kaip, kad tik būtų dainuojama. Jų repertuaras — visas dainorėlis. Dainuoja dar ir angliškai senas, patriotines dainas. O jei įsisuksi į religines giesmes, ten bus ir lotyniškų.

Vasarai čia buvo suvažiavusi visa jų šeima: trys seserys ir du broliai: Marytė iš New Yorko, Julytė iš Philadelphijos, Ona iš Willow Grove, Pa., brolis Boleslovas iš Philadelphijos su žmona Phyllis, Edvardas iš Californijos.

Spėju, kad jie glaudžiai augo, kad ir dabar palaiko artimus ryšius. Jie džiaugiasi, būdami kartu. Tikriausiai namuose buvo kas nors, kurs mėgo dainą ir ją dovanojo vaikam — dovanojo lietuviškos dainos meilę.

Šio nedidelio dainuojančio vieneto viršūnė bene bus Julytė iš Philadelphijos. Turi jautrų muzikalumą, greitai orientuojasi, prisitaiko ir paskui iškyla į vadovaujančius balsus.

Dainavo ši grupė ir laiptų aikštelėje, ypač vakarais. Namai svetingi, atidari, tai daug kas užeina. Užeina čia ir iš vienuolyno su svečiais. Ir vienuolyne yra gražiai dainuojančių bei giedančių — tai Tėv. Jurgis Gailiušis, šio vienuolyno viršininkas, ilgametis provincijolas, Tėv. Vytautas Zakaras, šiemet įstojęs į vienuolyną, didelis dainos ir muzikos mėgėjas. Pasitaiko koks ir svečias, kaip Justinas Bruožis, kuris negali be dainos judėti.

Kai tokie sueina, susidaro gražus dainuojantis vienetas.

Antanaičių grupė dainavo ir prie Marytės Šalinskienės namų, ir vienuolyno aikštėje, ant garsaus suolelio, kur publika susirenka vakarais, kavinėje, kai visi prie stalų susėda vakaronei. Ten savaime apie šios šeimos narius susiburia dainuojantieji. Dainuoja jau sunkesnes dainas. Dainuoja kultūringai, nenorėdami sudrebinti sienų.

Ateina į bažnyčią jų grupė. Ir ten savaime gimsta giesmė — graži skambi giesmė. Pritraukia tuoj ir kitus, taip bažnyčią pripildo lietuviško giedojimo.

Ta dainuojanti Antanaičių šeima primine man Bacho šeimą. Iš tos šeimos yra kilęs garsusis kompozitorius Johann Sebastian Bach. Kai jis buvo dar jaunas berniukas, tai pas vieną Bachą susirinkdavo visa šeima—broliai, seserys, jų vaikai. Jų buvo apie 30. Ir visi mėgo dainuoti, groti. Tai jų susitikimai virsdavo gražiais koncertais.

Taip ir ši šeima iš skirtingų vietų kartas nuo karto suvažiuoja padainuot lietuviškai, atsigauti, prisiminti jaunystę ir savo tėviškę, kuri buvo čia, Amerikoje. Drauge prisimena ir Lietuvą, kurios meilę ir pagarbą jiem dovanojo tėvai.

Žinia, tolimieji Antanaičiai rečiau čia pasirodo, bet Marytė iš New Yorko dažnai atvažiuoja pailsėti. Kai jos nėra, tai namus tvarkyti paveda vienuolynui. Čia dažnai sustoja kunigai, atvykę vasaroti, nes namas didelis, patogus. Broliukas Ortulanas už namo išaugino didelį daržą, kurį nuolat prižiūri. Čia visokiausių daržovių. Laisto jis ir gėles prie takų, kiekio pakraščiuose, ir visa vasarvietė būtų graži ir jauki.

Važiuodamas gatve, iš tolo pamatysi prie gatvės kabantį įrašą, kas čia gyvena, — Antanaitis.

Raštinės talkininkai

Vasarvietės raštinėje dirba Lottie Ulrich, iš Maspetho, N.Y. Jau eilę metų, kaip ji padeda šiai vasarvietei, triūsdama raštinėje, priiminėdama svečius, pravesdama registracijas.

Ji pažįsta maždaug visus, žino, iš kur atėję, kokie jie žmonės. Turi ir savo artimųjų draugių ratelį.

Dažnai jos kambary radau besėdinčią moterį, kuri kalbėjo angliškai ir daug rūkė. Tariau ją esant nelietuvę, bet pasirodo, kad tai Sofija Macėnas iš Jamaicos. Ji dažnai čia atvyksta, atvyksta ne tuščia, bet su dovanom. Tai dovanos pikniko loterijom. Ir šiemet atvežė tokių dovanų.

Patinka jai visa aplinka, tas parko erdvumas, švarus oras. Čia ji pasėdi ant suolelių, pasikalba raštinėje. Sėdi labai ramiai, poilsiaudama. Ji gerai kalba ir lietuviškai ir yra mokytoja gailestingų seserų mokykloje.

Vasarai atvyko ir Eugenija Karpiūtė-Karpus, kurią visi vadiname Džini. Ir jai labai patinka šis oras, toks švarus, be dulkių. Čia ji pailsi, atsigauna, sustiprina sveikatą.

Tai retas žmogus. Brooklyne gimus ir augus. Gražiai kalba lietuviškai. Draugauja su lietuviais, veikia vyčiuose, uoliai dalyvauja lietuviškuose renginiuose.

Visą vasarą ji dirbo suvenyrų krautuvėlėje. Visada paslaugi, su šypsena, su gera nuotaika. Tai reto optimizmo žmogus, kuris vis kartoja, kad bus gerai. Kai turi laisvą dieną, ji mėgsta išeiti į miestelį. Lanko krautuvėles, kur turi daug pažįstamų.

Šiaip yra daug keliavusi, bet Lietuvos nematė. Jos motina iš Plungės, o tėvas iš Jurbarko. Abu jau mirę. Vienu laiku jie abu sirgo, gulėjo skirtingose ligoninėse, o ji dirbo, mokėsi ir lankė tėvus. Tada ir pertempė jėgas, susitiko su įvairiomis ligomis, su kuriomis ir dabar kovoja.

Visi ją vadina Džini, kuri taip mielai ir nuoširdžiai visiem padeda.

Tai vis čia gimę ir išaugę lietuviai, nenutolę nuo lietuviškų reikalų, bet, priešingai, juos pasisavinę. Visi jie gerai kalba lietuviškai, visi turi jautrią ir gerą širdį lietuviškiem reikalam. Ir čia atvykę jie spinduliuoja visiem savo paprastumu ir bičiuliškumu. (*Bus daugiau*)

(p.j.)

Hartforde, Conn., pas lietuvius apsilankė kongresmanas Christopher Dodd. Jis yra demokratų partijos kandidatas į JAV senatą. Iš k. Regina Stankaitytė, kongresmanas Christopher Dodd, dr. Mikas Pakštys — New Londono LB apylinkės pirmininkas, Stepas A. Zabulis — Hartfordo LB apylinkės pirmininkas, Algimantas Dragūnevičius — Hartfordo Tėvynės Garsų radijo programos vedėjas. Nuotr. R. Dragūnevičiaus

LOS ANGELES, CALIF.

"Lietuvių diena Donelaičio ženkle"

Tokia antraštė Lietuvių Bendruomenės Vakarų apygarda pavadino Bendruomenės dieną, įvykusią rugsėjo 27-28, gražiai paminint Donelaičio sukaktį ir pateikiant visuomenei nemažai atliktų ir dar atliktinų Bendruomenės reikalų. Visa Lietuvių diena pasidalino į Donelaičio akademiją (šeštadienį) ir likusią programos dalį (sekmadienį). Kadangi pirmąją dalį, visą jos programą, atliko Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba (pirm. Bernardas Brazdžionis), tai ir graži meniška programa (Donelaičiui) buvo išspausdinta atskirai. Gaila, kad rašytojai, išskyrus pirmininką, nebepagerbė antrosios Bendruomenės dienos dalies, tarytum jie su Bendruomene nieko bendro nebeturėtų.

Donelaičio akademijoj — simpoziume, kurį prasmingu žodžiu atidarė B-nės tarybos narys J. Kojelis, dalyvavo rašytojai — Bernardas Brazdžionis, prof. E. Tumienė, Jurgis Gliauda, Pranas Visvydas ir kultūrininkai— dr. Jūratė Izokaitytė, Hermanas Tumas, Edvinas Balceris. "Metų" ištraukas skaitė: lietuviškai — Karilė Baltrušaitytė, angliškai — dr. Jonas Skirius (iš Lietuvių Dienų leidyklos atspaustos N. [illegible] Rastenio knygos "The Seasons"). Sceną gražiai dekoravo Pranas Gasparonis, garso technikas — Vladas Gilys. Simpoziumui tinkamai vadovavo prof. E. Tumienė.

Įvairių donelaitiškų temų kalbos buvo paruoštos gerai.

Labiausiai džiugus reiškinys buvo "Metų" interpretacijos. Malonu girdėti, kad ir mūsų jaunesnės kartos lietuviai sugeba įsijausti į 18 amžiuj rašytą Donelaičio dailųjį žodį. Klausytojai Donelaičio dvasią ir jo žodžio grožį pajuto tikrą ir neiškraipytą, arčiausiai autentiškumo.

Poetas Bernardas Brazdrionis ir LRD valdyba, suruošdami šį gražų Donelaičio minėjimą, nemažai pasitarnavo Los Angeles lietuviam, gausiai atsilankiusiem į abi Bendruomenės Lietuvių dienos dalis. Prof. E. Tumienė parodė daug iniciatyvos, sumanumo ir energijos, simpoziumui vadovaudama. L.R.D. valdyba jai už tai dėkinga.

Šeštadienį ir sekmadienį vyko ir dail. Jurgio Juodžio meno darbų paroda, kurią atidarė dail. A. Audronytė-Variakojienė. Paroda buvo gausiai lankoma. Parduota apie trečdalis visų paveikslų.

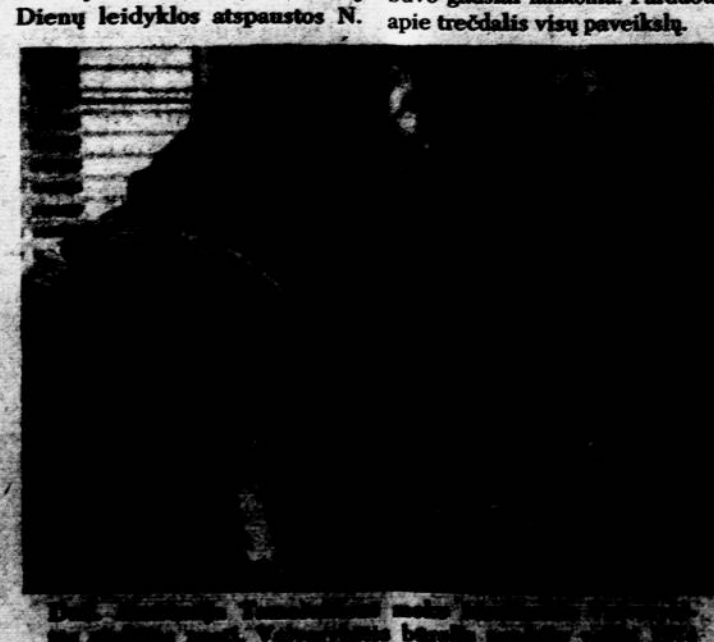

[illegible] Kultūros Židinyje.

Sekmadienį, antrojoj Lietuvių dienos daly, prasmingiausiai ir gražiausiai pasirodė mūsų jaunimas — LB tarybos nariai. Vytautas Vidugiris įdomiai pakalbėjo apie Vytautą Didįjį, kurio 550 metų mirties sukaktį šiemet minime. Asta Grakauskaitė pristatė jaunosios kartos bendruomenininkų atliktus ir dar planuojamus darbus. Gražiai ir kondensuotai pakalbėjo Rimas Polikaitis — apie demonstracijas San Francisco mieste, Californijoj, kurių buvo jis vienas iš planuotojų ir aktyvių dalyvių. Tada šauniai padainavo Los Angeles vyrų kvartetas, kuris savo porą dainų paposė ir vakarykštį Donelaičio simpoziumą. Kvartetą sudaro: LB Vakarų apygardos energingas pirmininkas Rimtautas Dabšys, prof. Emanuelis Jarašūnas, Antanas Polikaitis ir Bronius Seliukas. Jiems akompanavo Rimas Polikaitis, gabus muzikas ir vienas iš veikliausių jaunosios kartos visuomenės veikėjų. Kvartetas susilaukė daugybės aplodismentų.

Deja, Bendruomenės "Lietuvių dienoj Donelaičio ženkle", nors buvo kviestas, nedalyvavo Lietuvos garbės konsulas Vytautas Čekanauskas.

A.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS PASIUNTINYBĖS

Estijos generaliniame konsulate New Yorke rugsėjo 30 įvyko Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovų pasitarimas. Jame dalyvavo Lietuvos atstovas dr. S.A. Bačkis ir Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis, Latvijos atstovas dr. A. Dinbergs, Estijos atstovas E. Jaakson ir Estijos konsulas A. Linkhorst. Pasitarimo metu buvo pasikeista informacijomis ir nuomonėmis apie dabartinę pasaulinę padėtį, Maskvos akciją prieš Baltijos valstybių pasiuntinybes, Madrido konferenciją, kuri prasidės lapkričio 11. Pasitarta taip pat, kokie yra atliktini žygiai, bei apsvarstyti rezistencijos reiškiniai Baltijos valstybių teritorijose Sovietų Sąjungos okupacijoj.

-o-

Pastaruoju metu Lietuvos atstovas ir O. Bačkienė dalyvavo eilėj priėmimų: Apaštališkojo delegato arkivysk. Jean Jadot atsisveikinimo priėmime, Apaštališkojoj delegatūroj, Nigerijos, Pietų Korėjos, Qatar ir kitų ambasadų priėmimuose tų kraštų tautinių švenčių proga.

John Carroll Society kvietimu spalio 5 jie dalyvavo specialiose mišiose Šv. Mato katedroj. Mišias celebravo Washingtono arkivyskupas James A. Hickey. Dalyvavo kongreso nariai, diplomatinis korpusas, distrikto ir federaliniai teisėjai, advokatų draugijų vadovybės bei teisių fakultetų vadovybės.

-o-

Valstybės sekretoriaus ir ponios Muskie kvietimu spalio 10 Lietuvos atstovas dr. S.A. Bačkis su žmona dalyvavo valstybės departamente surengtoj vakarienėj diplomatinių misijų šefam ir jų žmonom pagerbti.

IŠ VISUR

— **A.L.R. Katalikų Federacijos** jubiliejinio kongreso metu spalio 18 Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos Kultūros Centro salėj vyks koncertas, kurio programą atliks Clevelando studenčių vokalinis vienetas "Nerija" ir Detroito tautinių šokių grupės "Audinys" šokėjai.

— **"Ateities" žurnalo** vakaras su premijų įteikimu įvyks spalio 18 Chicagoj, Jaunimo Centre.

— **Alice Stephens**, chormeisterė ir dainavimo mokytoja, šį rudenį švenčia 75-tąjį gimtadienį ir 50 m. muzikinio darbo sukaktį. Ta proga spalio 19, sekmadienį, 4 val. popiet Chicagoj, Jaunimo Centro didžiojoj salėj, ruošiama iškilminga pagerbimo vakarienė.

— **Kun. Kazimieras Pugevičius** spalio 19 Chicagos ateitininkų rengiamame seminare Ateitininkų namuose, Lemonte, skaitys paskaitą tema: "Tikintis lietuvis tėvynėje". Jo bus mestas žvilgsnis ne tik į katalikus aktyvistus, bet ir visą tikinčiųjų bendruomenę.

— **Lietuvių dienas Bogotos** mieste spalio 24-26 rengia Kolumbijos lietuviai. Rengėjų komitetui vadovauja Bogotos Moterų Draugijos pirm. Nijolė Stasiukynienė. Numatoma tautinių drabužių ir tautodailės paroda, solistų iš Chicagos Nerijos Linkevičiūtės ir Bernardo Prapuolenio koncertas. Jų kelionės išlaidas pažadėjo padengti PLB valdyba. Dienų programon taip pat įtrauktas Kristijono Donelaičio minėjimas, paskaita ispanų kalba apie lietuvių kultūrą.

— **Dail. Eleonoros Marčiulionienės** keramikos darbų paroda įvyks spalio 17-26 Chicagoj, Čiurlionio galerijoj, Jaunimo Centre.

— **Chicagos lietuvių styginio** ansamblio metinis koncertas įvyks lapkričio 16 Jaunimo Centro salėj.

— **Vincentas Liulevičius** nuo 1957 rinko medžiagą pasaulio lietuvių istorijai. Šiomis dienomis baigia ruošti spaudai rankraštį, pavadintą "Išeivijos vaidmuo nepriklausomos Lietuvos atkūrimo darbe". Studija susideda iš keturių dalių: 1) Išeivija Lietuvos garsinimo (propagandos) darbe, 2) Išeivijos politinė veikla Lietuvos labui, 3) Išeivijos kultūrinė parama Lietuvai ir 4) Išeivijos ekonominė parama Lietuvai. Gale pridėti svarbesnieji minėtos veiklos dokumentai. Surinkta gausiai iliustracinės medžiagos. Didesnio formato atspausdinta knyga turėtų būti apie 350-400 puslapių. Studijoje nurodoma, kiek išeivija prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ir jos gyvenimo pagerinimo. Autorius ieško leidėjo ir mecenatų. Jei atsirastų norinčių išleisti ar būti mecenatais, prašoma rašyti autoriui (6540 So. Campbell Ave., Chicago, Il. 60629).

— **St.Petersburg, Fla.**, radijo valandėlė Lietuvos Aidai spalio 22, trečiadienį, 6 val. vak. Lietuvių Klube rengia K. Donelaičio minėjimą-koncertą. Programoj Marijos Peteraitienės paskaita, aktorius Henrikas Kačinskas ir solistė Ona Zubavičienė. Po minėjimo mažojoj salėj bus Sofijos Kačinskienės mezginių paroda. Bilietai gaunami pas platintojus ir prie įėjimo. Auka 3.50 dol.

— **Nauji Darbininko skaitytojai**: J. Strazdis, Princeton, N.J., J. Mulokas, Santa Monica, Calif. Užsakė kitiems: B. Graužinis, Los Angeles, Calif. — V. Graužinis, San Diego, Calif., D. Songila, Harrison, N.J. — A. Stakelionas, Lowell, Mass. Sveikiname naujus skaitytojus ir dėkojame užsakytojams. [illegible]

POPIETĖ PUTNAMO SESERŲ STATYBAI PAREMTI

Iš New Yorke veikiančių moterų organizacijų buvo sudarytas komitetas, kuriam pirmininkavo Lilė Milukienė. Tas komitetas spalio 5 Kultūros Židinyje surengė popietę — koncertą Putnamo seselių statybai paremti. (Statosi jos naują vienuolyną. Darbai jau eina prie pabaigos.) Šia proga iš Chicagos pasikvietė solistę Romą Mastienę. Jai akomponuoti pakvietė vietinę pianistę Dalią Sakaitę.

Komitetas iš savo pusės parengė kavutę, patiesė salėje stalus, kad žmonėm būtų patogu pabendrauti, dalyvauti įvairiuose laimėjimuose, kurie buvo po koncerto.

Dainuoja solistė

Solistė Roma Mastienė kadaise yra gyvenusi New Yorke. Į Chicagą išsikėlė prieš kokius 25 metus. Ten daugiausia ir reiškiasi kaip solistė, dainuoja lietuviškoje operoje, bet yra koncertavusi ir New Yorke.

Šiam koncertui pasirinko programą gana sunkią ir sudėtingą. Pačioje pradžioje padainavo itališkai: Del minacciar del vento, iš Haendelio operos "Ottone". Toliau visas dainas dainavo lietuviškai, nors lietuvių kompozitorių kūriniai sudarė mažiau negu pusę.

Pradžioje padainavo tris Fr. Schuberto dainas: Klajūnas, Atsigrįžimas, Žuvelė. Toliau — dvi E. Griego dainas: Kelionė į tėviškę, Myliu tave, dvi C. Loewe's dainas — Laikrodis ir Pirmasis dantukas; Raudok, širdie — ariją iš J. Massenet operos "Le Cid", Colombetta — A. Buzzi-Peccia.

Antroji koncerto dalis beveik visa buvo skirta lietuvių kompozitoriam. Pradėjo J. Stankūno — Namai; toliau B. Budriūno — Dainos gimimas, G. Gudauskienės — Piemenėlis, A. Belazaro dvi dainos — Pienė ir Alyvos, J. Briedžio — Lopšinė dukrelei.

Baigė dviem arijom iš operų. Pirmoji — Gėlių arija iš Gounod Fausto, antroji — Rečitatyvas ir arija iš G. Bizet Carmen.

Publikai stipriai plojant, ji du kartus bisavo. Pirmam bisui padainavo liaudies dainelę — Lietus lynojo, harm. Tallat-Kelpšos: antram bisui — Mano gimtasis kampelis, harm. A. Mrozinsko.

Norėdama atkreipti dėmesį į kalbos grožį, į pačius tekstus, ji prieš dainuodama du eilėraščius padeklamavo. Tai buvo H. Radausko — Dainos gimimas ir S. Neries — Alyvos.

Jau pati programa parodo, kad koncertas buvo rimtas ir iškilus. Dainininkė yra mezzo sopranas, balsas dramatinis, linkęs į melancholiją, elegiją. Taip ji ir savo repertuarą pasirinko, kad jame būtų daugiau žmogiško sielvarto, dejonės, kančios. Dainuoja giliai įsijausdama į todžių turinį, į pačią muziką. Balsas stiprus, plačios apimties, — iš labai žemų gaidų pasikelia į aukštybes.

Bene geriausiai nuskambėjo rečitatyvas ir arija iš Carmen operos.

Pianinu jį taikliai ir nuosaikiai palydėjo pianistė Dalia Sakaitė.

(nukelta į 7 psl.)

"TELŠIŲ VYSKUPIJĄ" SUTINKANT

Jaunimo Centro kavinėj, Chicagoj, spalio 3 lietuviškoji visuomenė entuziastingai sutiko ypatingą naują leidinį — Lietuvos bažnyčių pirmąjį tomą, "Telšių vyskupiją".

Knygų apie Lietuvos bažnyčias leidimas yra nepaprastos reikšmės uimojis, pareikalausiąs energijos, lėšų, kantrybės, sveikatos, didelio bendradarbių skaičiaus.

Tokio didelio darbo ėmėsi vienas žmogus, kurio kantrybė ir sugebėjimai stebina lietuviškąją visuomenę. Tas asmuo — Draugo redaktorius, įžvalgus žurnalistas, didelių projektų vykdytojas, bet tylus darbininkas Bronius Kviklys. Paskatintas okupuotoj Lietuvoj ir išeivijoj gyvenančių dvasiškių, jis ėmėsi to didelio darbo, kuris, jį užbaigus, liudys kartų kartom apie mūsų tautos siekius, šventoves, meno paminklus, sukurtus ir pastatytus Dievo garbei.

Pats autorius Bronius Kviklys knygos pradžioj savo žody taip rašo:

"Vienas pagrindinių šios knygos tikslų yra uždokumentuoti ir palikti ateities kartoms galimai tikresnį ir neiškreiptą mūsų bažnyčių ir kitų religinių pastatų vaizdą, kad ateities lietuvių kartos matytų, kiek daug meniškų religinių ir architektūrinių vertybių Lietuvos žmonės amžių bėgyje savo Viešpaties garbei yra sukūrę.

Autorius, leidinio talkininkai, [illegible] ir knygos leidėjai bus laimingi, jei šis darbas bent iš dalies paskleis kiek ir šviesią [illegible], parodys skaitytojui mūsų protėvių sukurtas vertybes ir bent mintimis bei vaizdais nuves jį į tėvų-bočių žemę, iš kurios mes esame kilę ir kurios dvasia gyvename."

Tokiomis, tad mintimis gyvenom ir "Telšių vyskupijos" sutiktuvėse.

Vakaronę pradėjo kun. Algimantas Kezys, SJ, leidyklos ir leidėjų vardu pasveikindamas knygos autorių Bronių Kviklį ir kitus knygos talkininkus. Pristatė pagrindinį vakaronės kalbėtoją, čia augusį, mokslus baigusį ankstesniosios lietuvių kartos veikėją žurnalistą Stasį Piežą.

Prelegentas su humoro įtarpais plačiu žvilgsniu žvelgė į turiningą leidinį apie Telšių vyskupiją. Jis prisiminė lietuvių vyresniosios kartos darbus ir įnašą lietuvių tautai bendrai ir čia Amerikoj. Vaizdžiai išryškino leidinio vertę. Kalbėdamas apie autorių Bronių Kviklį, išryškino to vyro didį nuopelną, neišsenkamą energiją ir didžių darbų planavimą ir vykdymą; tai liudija keturtomė "Mūsų Lietuva", kiti leidiniai ir dabartinė knyga. Bronius Kviklys nuostabiais keliais surinko ir į šią knygą sudėjo 1184 įvairias, bažnyčias liečiančias, nuotraukas. Knygoj aprašoma Telšių vyskupijos 140 parapijų, matom [illegible] klebonus, [illegible], išdėstyti [illegible] bei [illegible]. Kalbėtojas, lyg [illegible] po gražią Žemaitiją, atskleidė gražių vaizdų, knygą vertino ypatingai gerai ir autoriui bei talkininkam išreiškė dėkingumą.

Knygos pasirodymo kelią aptarė pats kaltininkas, knygos autorius Bronius Kviklys. Jis pažymėjo, koks yra sunkus darbas, kokiu stebuklingu būdu kartais yra telkiama medžiaga, nuotraukos. Šio darbo jis ėmėsi tada, kai buvo paragintas okupuotoj Lietuvoj gyvenančių dvasiškių, kurie teigė, kad atliktini tie darbai išeivijoj, nes okupuotoj Lietuvoj jų atlikti neįmanoma. Gi Lietuvos bažnyčios, okupantų visaip naikinamos, ilgainiui gali būti sužalotos neatpažįstamai, ir nieko nepaliksią ateinančiom kartom ir istorijai. O kai buvo iš čia gyvenančių keleto dvasiškių iš Telšių vyskupijos stambesnė parama, tada jis ėmėsi knygos redagavimo darbo. Autorius nupasakojo, kokiu būdu klasifikuojama [illegible] medžiaga. Prašė visus talkos [illegible] leidžiamom kitų vyskupijų knygom. Paryškino ir finansinius sunkumus. Išreiškė ypatingą padėką spaustuvės savininkui dr. Mykolui Morkūnui už atliktą darbą ir, kaip padėkos ženklą, jam įteikė Vilniaus universiteto 400 metų sukakčiai paminėti medalį.

Taip pat dėkojo dailininkui Petrui Aleksai, kuris įdėjo daug širdies ir sielos į knygos meninį apipavidalinimą ir turinio sutvarkymą. Suminėjo dar keletą dešimčių artimiausių savo bendradarbių ir jiem nuoširdžiai dėkojo už visokeriopą talką. Gi pats autorius mažiausia prie šios knygos pasirodymo dirbo 2000 su viršum valandų, už tai neprašydamas, neimdamas ir negaudamas jokio atlyginimo. Tai tikras idealistas. Jam priklauso mūsų pagarba ir padėka.

Po oficialiosios dalies gėrėjomės gražiomis skaidrėmis, keliaudami po gražią Lietuvą, sustodami prie mum brangių šventovių.

Jurgis Janušaitis

AUKOS KULTŪROS ŽIDINIUI PER L. KULTŪROS FONDĄ

Jau baigiasi pirmieji metai, kaip Židinio aukotojų įsteigtas Lietuvių Kultūros Fondas valdo ir tvarko Kultūros Židinį. Nors statybos skolos jau apmokėtos, bet Židinio priežiūra, valymas, remonto darbai, šviesa ir kuras nuolatos reikalauja didžiulių išlaidų. Nuolatinę ir gyvybinę paramą Židinio išlaikymui suteikia bingo žaidimų organizatoriai ir darbininkai. Ypač didelį vaidmenį turi L.A. Klubo vadovaujama bingo sekcija, kurios uždirbamas pelnas išimtinai eina Kultūros Židinio išlaikymui. Pranciškonų rėmėjų bingo būrelis taip pat prisideda prie Židinio išlaikymo, bet dalis jų pajamų skiriama grynai lietuvių pranciškonų paramai. Abiem bingo grupėm Lietuvių Kultūros Fondo vadovybė nuoširdžiai dėkoja ir įvertina jų pasišventimą bei darbą K. Židinio labui. Bingo darbuotojų pavardės bus kitą kartą atskirai paminėtos specialiam Židinio rėmėjų sąraše.

Jokiu būdu negalima užmiršti ir tų dosnių lietuvių, kurie įvairiomis progomis atsimena Kultūros Židinį, skirdami didesnę ar mažesnę piniginę auką. Jiem visiem taip pat nuoširdi padėka. Čia skelbiame aukotojų sąrašą.

Židinio pavasario šventės-gegužinės proga aukojo šie asmenys:

$52 — D. Pranckevičius.

Po $50 — Al. Uknevičius ir Liet. Vyčių 110 kuopa Maspethe.

Po $25 — D. ir S. Biručiai, kun. A. Grigaitis, dr. A. ir K. Jannace, W. Klosis ir kun. A. Račkauskas.

Po $20 — St. Balsys, A. Kovachevsky, dr. J. ir A. Snieškai, V. ir E. Salomonai.

$15 — J. Valaitis.

Po $10 — prel. V. Balčiūnas, P. Bielskus, J. Botyrius, E. Čiurlienė, L. C. Gurksnis, kun. V. Karalevičius, Mrs. V. Kazlauskis, S. ir V. Klevai, K. Krušinskas, Al. Landsbergis, M. Macežinskas, E. ir V. Rastenlai.

Po $5 — K. Bartys ir K. Turulis.

Pilnai įmokėjo $100 ir tapo LK Fondo nariais: P. Ąžuolas, Jonas Kiznis ir S. Mrozinskas. Taip pat į narius įsirašė A. ir R. Kliveckai. Atskiru atveju L. Jurkūnas aukojo 20 dolerių.

Visa eilė asmenų Kultūros Židiniui aukojo dėl mirusiųjų atminimo. A. a. R. Ingelevičienei atminti:

Po $50 — V. ir C. Janušai, Ms. Margarethe Peth

Po $30 — dr. P. ir J. Bagdai, A. Brazinskas.

Po $25 — R. ir T. Alinskai, Gr. ir S. Janušai, K. Jonynas, I. ir V. Jonynai, A. ir A. Sabaliai, dr. A. ir J. Snieškai, M. Shalins, I. ir A. Vakseliai, dr. V. ir M. Vygantai.

Po $20 — M. ir G. Erciai, dr. J. ir A. Maldučiai, G. Penikas, Z. ir A. Ratai, G. Stančienė, Jonas Vilgalys su šeima, G. ir V. Dragūnevičiai.

Po $15 — J. Landsbergis ir G. ir V. Kulpai.

Po $10 — dr. A. Goeldnerienė, E. Legeckienė.

A. a. J. Bilėnienei atminti:

$50 — A. ir F. Jasaičiai.

Po $20 — A. ir A. Grabauskai, D. ir L. Siemaškai.

A. a. A. Liogienei atminti:

$30 — J.A. Milukas.

$20 — P.A. Daukša.

A.a. L. Ralio atminimui:

$30 — J. A. Milukas.

Po $20 — A. ir R. Ilgučiai, Stasys Liogys, V. ir M. Oniūnai.

Po $10 — O. ir M. Ilgūnai, K. Bačauskas.

Prieš kelis mėnesius Jonas Narvydas savo žmonos Michalinos mirties metinių proga (mirė 1979.V.30) Kultūros Židiniui paaukojo $500. Š. m. rugsėjo 18 pats Jonas Narvydas mirė ir buvo palaidotas Cypress Hills kapinėse. Brooklyne. Jo pageidavimu per Mariją Šaulienę Lietuvių Kultūros Fondas gavo 1000 dolerių auką. Amžiną atilsį ir prisiminimą mirusiam geradariui.

L. K. Fondas dar kartą visiem aukotojam nuoširdžiai dėkoja. Jūsų pasišventimas ir aukos sudaro lengvesnes sąlygas Kultūros Židinio išlaikymui.

LK Fondo Valdyba

LIETUVĖ TARPTAUTINIUOSE POSĖDŽIUOSE

Olandijoj-Tiltenberge rugsėjo 10-11 įvyko Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (WUCWO) žmogaus teisių komisijos posėdžiai. Į šiuos posėdžius iš Paryžiaus buvo nuvykusi Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos (PLKOS) atstovė tarptautiniam ryšiam B. Šlepetytė-Venskuvienė, kuri į šią komisiją buvo išrinkta 1976 ir perrinkta 1979 Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos kongrese Indijoj.

Posėdžiai Olandijoj-Tiltenberge prasidėjo dviem paskaitom: "Žmogaus teisės šiandien". skaitė M. Vlasblom, ir "Žmogaus teisės ir krikščioniškoji visuomenė", skaitė M. Frijus (abi prelegentės buvo iš Olandijos). Paskaitos posėdžių dalyvių buvo plačiai ir su įsigyvenimu išdiskutuotos.

Po to tuoj pat vyko WUCWO žmogaus teisių komisijos posėdžiai, kurie turėjo didelę dienotvarkę ir pareikalavo daug laiko įvairių sudėtingų problemų svarstymuose.

Remiantis 1979 WUCWO kongrese Indijoj priimta WUCWO žmogaus teisių komisijos programa, Olandijoj posėdžių metu svarstyta veikla 1980-81 laikotarpiui. Nutarta rūpintis pabėgėlių, tremtinių, disidentų ir emigrantų problemomis. Veikla vyks per Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos žmogaus teisių komisiją, į šį darbą įtraukiant visas WUCWO priklausančias katalikių moterų organizacijas (iš 65-kių pasaulio kraštų).

PLKOS atstovė B. Venskuvienė energingai reiškėsi WUCWO žmogaus teisių komisijos posėdžiuose, pateikdama eilę sumanymų konkrečiai veiklai, ypač liečiančiai pabėgėlių, tremtinių, šeimų atskyrimo ir kitus klausimus. Šių posėdžių metu ji taip pat turėjo progos atstoves painformuoti apie dabartinę padėtį pavergtoj Lietuvoj. (PLKOS Inf.)

PHILADELPHIA, PA.

Neilinis filmas

Philadelphijoj spalio 19 bus proga pamatyti ir amerikiečiam parodyti Sovietų Sąjungos kalėjimus bei darbo stovyklas ekrane. Šio slaptai susukto filmo rodymas įvyks sekmadienio popietę, spalio 19, Šv. Andriejaus parapijos salėje, 19th ir Wallace Streets, 12 val., tuoj po lietuviškų mišių.

Po filmo vyks diskusijos, kuriose savo komentarus perduos svečiai amerikiečiai: vienuolė Gloria Coleman — Cardinal's Commission on Human Relations narė, Gerhard Elston — Amnesty International USA Affiliate direktorius ir Kenneth Tomlinson — Reader's Digest vyresnysis redaktorius. Šie svečiai atsakinės ir į žiūrovų klausimus.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Žmogaus Teisių Komitetas maloniai kviečia visuomenę filmo rodyme gausiai dalyvauti. Prieš filmą — kavutė su užkandžiais.

Sn.

TALKA BALFUI

Balfo centro valdyba prašo visų lietuvių, kurie aukoja šalpai savo darbovietėse per Crusade of Mercy, Community Chest ar kitaip pavadintus amerikiečių šalpos fondus, savo aukas paskirti lietuvių šalpai Balfui.

Aukojant, galima įrašyti Balfo vardą angliškai — UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC., — ant darbovietės išduotos kortelės (pledge card), ir tada darbovietė atskaito [illegible] aukos sumą iš algos. Geriausias būdas būtų išrašyti vienkartinį čekį UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA vardu, kuris skiriamas tiesiai Balfui.

Balfas, kaip šalpos ir pelno nesiekianti organizacija (charitable, not-for-profit organization), yra įrašytas Internal Revenue Service sąrašuose, ir aukos, skiriamos Balfui, yra pilnai nurašomos nuo pajamų mokesčių.

Jei būtų kokių klausimų šiuo reikalu, prašome kreiptis į Balfo centro įstaigą — 2558 W. 69th St., Chicago, Ill., 60629, tel. 312 776-7582.

Laikas viską sunešė, laikas viską ir nunešė.

Platonas

SPORTAS

Metinis visuotinis ŠALFASS-gos suvažiavimas

Metinis visuotinis ŠALFASS-gos suvažiavimas įvyks **lapkričio 8-9** Toronto Lietuvių Namuose, 1573 Bloor St. West, Toronto, Ont.

Pagal ŠALFASS-gos statutą suvažiavime sprendžiamuoju balsu dalyvauja: sporto klubų rinktieji atstovai, rinktieji ŠALFASS-gos pareigūnai bei skirtieji administraciniai pareigūnai. Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio lavinimo mokytojai, sporto veteranai, lietuviškų organizacijų bei spaudos atstovai ir visi lietuvių sportiniu judėjimu besidomį asmenys.

Suvažiavimo darbotvarkėje, šalia rutininių pranešimų bei apyskaitų priėmimų bus svarstoma sportininkų išvyka į Australiją, aptariami 1983 m. Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių planai, Išeivijos sporto istorijos leidinio reikalai, Laisvės Olimpijada ir ryšium su ja iškilę tarptautybinio sportinio bendradarbiavimo reikalai, ŠALFASS-gos garbės teismo statutas, varžybinio kalendoriaus nustatymas 1981 metams ir Lietuvių Sporto Fondo reikalai.

Asmenys, norį gauti smulkių informacijų ar pateikti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos centro valdybos pirm. **Praną Bernecką, 32 Rivercrest Rd., Toronto, Ont. M6S 4H3,** telef. **416 763-4429,** arba vicepirmininką **Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, Ohio,** telef. **216 481-7161.**

ŠALFASS-gos centro valdyba

Metinis pabaltiečių sporto federacijos suvažiavimas

Metinis pabaltiečių sporto federacijos suvažiavimas įvyks lapkričio 22 T. Pranciškonų Lietuvių Prisikėlimo parapijos patalpose, Toronte, Ont.

Suvažiavime dalyvauja kiekvienos tautybės paskirti atstovai ir PSF-jos administraciniai pareigūnai.

Lietuvių atstovai šiuo metu yra: P. Berneckas, A. Balnis ir M. Empakeris — iš Toronto, Pr. Gvildys — iš New Yorko, Z. Žiupsnys — iš Chicagos, V. Jokūbaitis ir A. Bielskus — iš Clevelando. Lietuvių delegatų vadovas — V. Jokūbaitis.

1980 m. Š. Amerikos pabaltiečių tinklinio pirmenybės

Š. Amerikos pabaltiečių klubinės tinklinio pirmenybės įvyks lapkričio 29 Scarborough, Ont. (Toronto priemiestis). Vykdo — Toronto Estų Sporto Kl. "Kalev".

Pirmenybės bus vykdomos šiose klasėse: vyrų, moterų, jaunių ir mergaičių. Jaunių ir mergaičių amžius — gimę 1961 ir jaunesni.

Dalyvavimas yra atviras visiem lietuvių, latvių ir estų klubam. Dalyvaujančių komandų skaičius neapribojamas.

Preliminarinė registracija atliekama **iki lapkričio 1** adresu: **Mr. Rai Remmel, 9 Comet Ct., Toronto, Ont. M4A 2H2.** Telefonnas (416) — 759-7046.

1980 m. Š. Amerikos pabaltiečių šachmatų pirmenybės

Š. Amerikos pabaltiečių šachmatų pirmenybės įvyks **lapkričio 8 ir 9** Toronto Lietuvių Namuose, 1523 Bloor St. West, Toronto, Ont. Vykdo — Toronto Lietuvių Šachmatų Klubas.

Turnyras bus pravestas 5 ratų šveicarų sistema. Laiko riba — 40 ėjimų per 90 min.

Dalyvavimas atviras visiems lietuvių, latvių ir estų žaidėjam.

Dovanos: speciali trofėja čempijonui, specialūs pabaltiečių medalijonai už tris vietas.

Pradžios mokestis $10.00 siunčiamas kartu su registracija. Čekis rašomas: **Lithuanian Chess Club.**

Dalyvių registracija atliekama **iki lapkričio 1 adresu: Mr. Vytautas Genčius, 39 Clissold Rd., Toronto, Ont. M8Z 4T6.** Telef. 416 239-7524.

Dalyvių registracija atliekama **iki lapkričio 1** adresu: **Mr. Vytautas Genčius, 39 Clissold Rd., Toronto, Ont. M8Z 4T6.** Telef. **416 239-7524.**

1980 m. Š. Amerikos pabaltiečių stalo teniso pirmenybės

Š. Amerikos pabaltiečių stalo teniso pirmenybės įvyks **lapkričio 8, šeštadienį,** Toronto Lietuvių T. Pranciškonų Prisikėlimo parapijos patalpose, 1011 College St., Toronto, Ont. Ruošia — ŠALFASS-gos stalo teniso komitetas.

Programa: vienetai — vyrų, moterų jaunių A, mergaičių A, jaunių B ir mergaičių B; dvejetai — vyrų, moterų ir mišrus.

Užsiregistravus pakankamam skaičiui lietuvių žaidėjų, šių varžybų rėmuose bus pravestos ir 1980 m. ŠA lietuvių pirmenybės.

Dalyvių registracija **iki spalio 28** adresu: **Mr. Jonas Nešukaitis, 255 Silver Birch Ave., Toronto, Ont. M4E 3L6.** Tel. **(416) 691-7798.**

1980 m. Š. Amerikos pabaltiečių klubinės krepšinio pirmenybės

Š. Amerikos pabaltiečių klubinės krepšinio pirmenybes rengia ŠALFASS-gos Kanados sporto apygarda lapkričio 8 ir 9 Toronte, Ont.

Varžybos vyks tik vyrų klasėje. Komandų skaičius — nedaugiau 8, iš kurių [illegible] yra rezervuota [illegible] 4 komandos, latviam 3 ir estam 1. Lietuvių komandos bus atrinktos iš pageidaujančiųjų dalyvauti, atsižvelgiant į šių metų [illegible] davinius bei į regioninį atstovavimą. Komandų atrinkimą atliks ŠALFASS-gos centro valdyba ir krepšinio komitetas.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
296-4130

DOVANA JAI AR JAM
MEDALIJONAS — sidabrinė Vytis juodo onykso fone — $35
RETEŽĖLIS — sunkus, sidabrinis, 24" — $25
(yra įvairių kitokių)
VYRIŠKAS ŽIEDAS SU VYTIM — Sidabrinis $35 auksinis — brangiau
DALIA AŽUOLIENĖ — Tel. (212) 236-0128
Rašyti: c/o Darbininkas, 341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207

LORENCE CONTRACTING CO., INC.

Antanas ir Edvardas Lorence atlieka įvairiausius namų įrengimo, patobulinimo ir pataisymo darbus. Įrengiame modernios Hollywood stiliaus virtuvės, vonios kambariai, atliekami staliaus darbai, namas apkalamas aliuminijaus plokštėmis, taisomi stogai, atliekami dažymo darbai, įdedami aliuminijaus langai, sutvarkomas šildymas ir kiti kanalizacijos įrengimai, įrengiamas rūsys, atliekami cemento darbai ir kitokie patarnavimai. Adresas: 84-52 86th Ave., Woodhaven, N.Y., 11421. Telefonas 212 849-2731 arba 441-2489. Kalbame angliškai, lenkiškai ir ukrainietiškai.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDYMO CENTRAS

Dr. Donatas Aleksandravičius, Vedėjas

VISA MASTERCHARGE

METRO DENTAL SERVICE, P.C.

116-60 Myrtle Avenue
Richmond Hill, N.Y. 11418

Priimamos [illegible], moderniis įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien, vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: (212) 441-[illegible]

Susitarti dėl laiko ir [illegible]

Dail. Ringailės Zotovienės parodoje. Kairėje — kalba pati dailininkė, dėkodama rengėjams.
Nuotr. L. Tamošaičio

DAIL. R. ZOTOVIENĖS PARODOJE

Iš Juno Beach, Fla., atvykusi dail. Ringailė Zotovienė-Jonynaitė savo kūrinių parodą Kultūros Židinyje surengė spalio 4-5. Parodos rengėjos buvo LMK Federacijos New Yorko klubas.

Parodos proga išleistas skoningas katalogas su vieno kūrinio reprodukcija ir pačios dailininkės fotografija. Kataloge įrašyta 35 darbai, bet parodoje buvo išstatyta bent dviem daugiau.

Mažojoje salėje paroda įrengta skoningai ir tvarkingai. Atskirai buvo sukabintos akvarelės, atskirai aliejinė tapyba, geresnes vietas atiduodant akvarelei. Parodą įrengti ir paveikslus iškabinti padėjo dr. Jonas Lenktaitis, Jurgis Šližys ir P. Jurkus. Paroda jau įrengta penktadienio vakare. Lankymui atidaryta šeštadienį nuo 12 val. iki 8 v.v.„ sekmadienį nuo 12 val. iki 6 v.v. Oficialus atidarymas buvo šeštadienį 6 v.v., nes tą vakarą didžiojoje salėje buvo skautams remti komiteto balius, ir parodos lankytojai dar galėjo suspėti į kokteilio valandėlę.

Atidarymas

Parodą atidarė klubo pirmininkė Genė Donohue, visus pasveikindama. Trumpą atidarymo žodį tarė Paulius Jurkus, atkreipdamas dėmesį, kaip ji vaizduoja gamtą, kai ją optimistiškai pergyvena. Palietė ir tą momentą, kai paveikslai kalba į žiūrovą. Žmogus pasirenka paveikslą pagal savo pomėgius.

Tarė žodelį ir pati dailininkė, pasidžiaugdama, kad ją taip nuoširdžiai sutiko, padėkodama visiem rengėjam, kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie parodos.

Tada klubo pirmininkė pakvietė vaišių. Visi svečiai buvo pavaišinti vynu, kava ir pyragaičiais — tortais, kurių buvo įvairiausių. Prie papuoštų stalų publika dar valandėlę pasišnekučiavo, pasivaišino. Vieni išėjo į skautam remti komiteto vakarienę ir balių, o kiti dar pasiliko ilgesnei vakaronei.

Paroda buvo gausiai lankoma. Parduoti 8 paveikslai. Vieną dailininkė dovanojo Putnamo seselių rėmėjų komitetui, kuris sekmadienį didžiojoje salėje surengė koncertą, vaišes ir loteriją. Paveikslas tuoj buvo išleistas loterijon. Už jį surinkta 150 dol. (Loterijoje laimėjo kun. A. Račkauskas).

Apžvelgiant parodą

Prieš parodą buvo rašyta spaudoje tiksliai ir taikliai apie dail. Ringailės Zotovienės kūrybą. Ji daro akvarele ir tapo aliejumi.

Akvarelės plačių nuliejimų, spalvos apibendrinamos, ieškoma bendros spalvos, kuri, pavyzdžiui, išreikštų rudens medį, mišką, neinama į detales, į suskaldymą. Dažnai akvarelių šonai neužbaigiami.

Aliejinėje tapyboje dailininkė yra "kietesnė", teptukas ją labiau prirakina prie drobės. Spalvos dedamos tirščiau, atbaigiami ir paveikslo šonai, bet mažiau gilumos, mažiau kontrastų, mažiau spalvinės perspektyvos. Dailininkė mėgsta tuo pačiu tonu tapyti ir pirmą, ir antrą, ir trečią paveikslo planą.

Ką ji vaizduoja?

Ji stebi gamtą ir jai yra nuoširdžiai atsivėrusi, pagauna daug gamtos detalių ir moka ta gamta džiaugtis. Labiausiai ji mėgsta gėles, pavadinusi pievų gėlėm. Gėlių paveikslai iškilmingi, nes gėlės sudėtos lyg į puokštes, įvedant kartais net peizažo elementą. Gėlės detaliau išbaigtos, spalvos subtilesnės.

Toliau ji su pamėgimu vaizduoja žiemą, dažniausiai akvarele. Čia dažnai pirmame plane yra koks upelis, tuoj pat auga didelis medis, kuris sujungia pirmą, antrą ir trečią planą. Medis net dominuoja. Gilumoje vaizduoja namelius. Tie namai yra gal kiek per maži, primena pirteles, o ne gyvenamus namus. Tikrai nebuvo tokių namų, kurie turėtų gale tik vieną langą, o šone du langus. Per daug maži.

Mėgsta tapyti ir pajūrį, įvairias scenas prie jūros, kur audringa jūra, kur bangos mušasi į viršų, ir kitur — jau aprimusią jūrą su paukščiais.

Nukeliauja prisiminimuose į Lietuvą, vaizduoja Vilniaus bokštus, grįžta į paliktas sodybas. Mėgsta vaizduoti ir miškus, krūmus, takelius. Mėgsta ir rudenis. Vienas toks ruduo buvo sukurtas gana pagaunančiai, dominavo šaltos tamsios spalvos ir kontrastavo su atošvaistais debesyse, vandenyje (aliejinė tapyba).

Įspūdingiausia buvo gėlės, paskui platūs akvareliniai peizažai su virpuliuojančia gamtos nuotaika.

Šiaip parodos lankytojai pasidžiaugė paroda, pasidžiaugė jos šviesumu, jos optimizmu.

Dailininkė buvo sustojus pas savo dėdę dail. V. K. Jonyną, aplankė ir kitus gimines ir spalio 9 išvyko atgal į Juno Beach. Kaip teko girdėti, dar šį rudenį bus jos paroda Clevelande. Sėkmės! (p.j.)

JANINAI GERDVILIENEI,

jos motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

New Yorko Amerikos Lietuvių Taryba

JANINAI GERDVILIENEI,

jos motinai Lietuvoje mirus, nuoširdžią ir gilią užuojautą reiškia

Lietuvių Bendruomenės New Yorko Apygardos Valdyba

A.A. ELENA MASAITIENĖ-BALČIŪNAITĖ

užmigo Viešpatyje Buckley Hill Rd., CT 1980 m. spalio 4 d. 6:30 val. vakaro, būdama 75 metų.

Gimusi Lietuvoje: Ročiūnų k., Vištyčio vls., Vilkaviškio aps. Nuo 1949 m. gyveno Jungtinėse Amerikos valstybėse.

Paliko me giliai liūdi: vyras Česlovas; broliai ir seserys: kun. prel. Vytautas, Natalija, Povilas, Antanas, Petras, Agota, Silvestras ir brolienė Bronė su šeimomis, Marcelė, pusbroliai bei pusseserės, kiti giminės bei pažįstami.

Nuoširdžiai prašome visus prisiminti Mirusiąją savo maldose.

Artimieji

POPIETĖ PUTNAMO STATYBAI

(atkelta iš 5 psl.)

Koncertą pradėjo komiteto pirmininkė Lilė Milukienė. Ji ir užbaigė padėkos žodžiu. Abi menininkės apdovanotos gėlėmis. Dar padėkos žodelį tarė ir seselė Margarita Bareikaitė. Priminė, kad vienuolyno statyba jau eina į pabaigą. Padėkojo visiem rėmėjam, koncerto programos dalyviam ir visiem svečiam.

Tuoj pat buvo laimėjimų traukimas. Laimėjimam buvo leidžiama lietuviška lėlė, kokteiliam daryti servizas, Galdiko monografija ir Galdiko paveikslas, kurį laimėjo Algis Daukša.

Paskui popietėje atsilankė dail. Ringailė Zotovienė, kurios paroda vyko žemutinėje salėje. Ji irgi padovanojo paveikslą. Taip laimėjimo bilietai buvo platinami iš naujo. Surinko dar 150 dol. Šį paveikslą laimėjo kun. A. Račkauskas. Laimėjimam vadovavo Janė Gerdvilienė.

Toliau buvo kavutė. Prie atskiro garbės svečių stalo sėdėjo koncerte dalyvavę kunigai, vienuoliai, organizacijų atstovai ir programos dalyviai. Publikos galėjo būti daugiau. Buvo apie 150. (p.j.)

BOSTONO ŽINIOS

Dėl kardinolo laiško

Bostono arkivyskupas kardinolas Humberto Medeiros prieš Massachusetts pirminius rinkimus vyskupijos laikraštyje The Pilot paskelbė laišką, kuriame ragina tikinčiuosius neremti ir nebalsuoti už tuos kandidatus, kurie remia abortus. Tokie kandidatai į JAV kongresą buvo du.

Tas kardinolo laiškas buvo komentuojamas veik visos Amerikos žinių tarnybos. Liberalai labai puolė kardinolą, kodėl jis kišasi į politiką. Nors kardinolas pasisakė tik moraliniu klausimu, tačiau liberalai tą jo pasisakymą pavertė politiniu. Tiesa, niekas iš liberalų nepasisakė prieš kitą dvasiškį, buv. kongresmaną liberalą jezuitą kunigą Robert Drinan. Drinan atsisakė kandidatuoti, nes popiežius jam uždraudė būti kongrese. Tačiau Drinan indorsavo tuos kandidatus, kurie yra už abortus. Žinių tarnyba ir liberalai niekur nepasisakė prieš jėzuitą Drinan, kuris gana aktyviai agitavo už tų dviejų kandidatų išrinkimą. Tiesa, senatorius Kennedy ir Speaker of the House O'Neil irgi labai rėmė tuos du kandidatus. Tai tokia yra liberalų teisė ir moralė.

LB Bostono apyl. pirm. Aloyzas Astravas pasiuntė kardinolui Medeiros laišką, dėkodamas už jo moralinį pasisakymą. Jis taip pat pasiuntė laišką ir laikraščiui Boston Herald American, kuris tą laišką išspausdino.

Astravas rašo, kad Bostono lietuviai džiaugiasi kardinolo laišku, kuriame pasisakyta moralės klausimu, o ypač prieš abortus. Amerikos lietuviai pripažįsta, kad moralės gynimas yra ne politinis reikalas. Savo laišku kardinolas tik mum priminęs mūsų moralinę pareigą nebalsuoti už tuos kandidatus, kurie perša antimoralinius reikalus. Esą, mes tikime, kad dvasios vadai turi pasisakyti ir mokyti mus moralės, net kalbant ir apie politinius vadus.

Lietuviai užgiria kardinolo laišką ir tiki, kad tai yra renkamiem pareigūnam rodyklė, kuriuo keliu jie turi eiti ne tik prieš abortus, bet ir kituose moraliniuose reikaluose, taip baigia savo laišką Aloyzas Astravas.

Išradėjas inž. Julius Tumavičius

Old Saybrook laikraštyje Michele Jacklin rašo apie inžinierių Julių Tumavičių. Tumavičius esąs 66 metų, baigęs M.I.T. ir 45 metus dirbęs aerospace pramonėj. Jis buvęs lėktuvų bandymų pilotas, inžinierius ir projektuotojas, užpatentavęs 17 įvairių išradimų. Paskutiniu laiku jis dirbąs prie naujo išradimo "Perceptor". Tai esąs trijų dimensijų instrumentas, kuris būsiąs naudojamas net algebroj, biologiniam tyrimam, tyrimam po vandeniu ir t.t. Tą aparatą jis tobulinąs, bet jau esąs pardavęs U.S. laivynui, Pratt & Whitney lėktuvų bendrovei, Washingtono universitetui, Laivyno povandeninės sistemos centrui New Londone, Connecticut universitetui, kuriame dabar jis yra mechaninės inžinerijos lektorius. Tuos visus savo išradimus jis darąs savo namo rūsy, kurį jis pavertęs laboratorija.

Julius Tumavičius yra kilęs iš Bostono. Jo tėvas, Baltramiejus Tumavičius, jau seniai yra miręs, o motina, Jadvyga Tumavičienė, kurią tremtiniai pavadino "Tremtinių motina", mirė tik praeitą rudenį. Sesuo Irena Mickūnienė gyvena Bostono priemiesty Jamaica Plain.

Lankėsi prof. ir dailininkė Kabailos

Rugsėjo 22-28 lankėsi pas savo gimines Baltušius prof. dr. Algimantas Kabaila ir dailininkė Vida Mikalaitė-Kabailienė. Stasys Baltušis yra Vidos pusbrolis.

Prof. dr. A. Kabaila profesoriauja The University of New South Wales School of Civil Engineering Department of Structural Engineering, Australijoj. Vida Kabailienė dėsto meną mokyklose.

9-ji Lietuvių diena

LB Bostono apygardos rengiama 9-ji Lietuvių diena įvyks spalio 26, sekmadienį, 3 val. popiet S. Bostono Lietuvių Piliečių D-jos auditorijoj. Bus suvaidinta Antano Gustaičio šviesios nuotaikos lietuviško kaimo drama "Sekminių vainikas". Vaidins Bostono lietuvių dramos sambūrio ir lietuvių etnografinio sambūrio nariai: Birutė Banaitienė, Bronius Banaitis, Arvydas Budreckis, Vytautas Dilba, Marija Gineitienė, Erdvilis Janulaitis, Jurgis Jašinskas, Vytautas Jurgėla, Rita Kapočiūtė, Lilija Kulbienė, Perkūnas Krukonis, Gita Kupčinskienė, Aidas Kupčinskas, Aldona Lingertaitienė, Norbertas Lingertaitis, Rimas Manomaitis, Birutė Vaičjurgytė-Šležienė, Daiva Veitaitė, Reda Veitaitė ir kt. Režisuoja Aleksandra Gustaitienė, dekoracijų eskizai Povilo Martinkaus, scenos apšvietimas Romo Šležo.

Po vaidinimo bus vakarienė ir loterijos laimėjimų traukimas.

Bostono parengimų kalendorius

Antras Kaimas iš Chicagos atvyksta į Bostoną spalio 18. Spektaklį Lietuvių Piliečių dr-jos III aukšto salėj rengia Bostono skautija.

Kaukių balių rengia jaunimo sekcija spalio 25, šeštadienį, 7:30 val. vak. Lietuvių Piliečių dr-jos salėj, So. Bostone.

Lietuvių diena vyks spalio 26 So. Bostono Lietuvių Piliečių dr-jos salėj. Bus suvaidintas A. Gustaičio "Sekminių vainikas". Bus šokiai ir vaišės. Rengia LB Bostono apygarda.

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos Bostono skyriaus 30 m. sukakties balius vyks lapkričio 1, 7 v.v. Chateau de Ville restorane, Randolph, Mass.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas įvyks lapkričio 23 Lietuvių Piliečių dr-jos salėj, So. Bostone.

LAISVĖS VARPAS Sekmadieniais 11:30-12:10 val. 740 banga iš WCAS 12:10-1:00 val. 1460 banga iš WBET Vedėjas Petras Viščinis 173 Arthur St., Brockton, MA 02402 Telef. (617) 586-7209

BOSTON, MASS. — WLYN 1360 bangos sekm. nuo 1 iki 1:30 val. Veda S. ir V. Minkai, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telef. 268-0489. Parduodamas Darbininkas. Didelis lietuviškų knygų pasirinkimas.

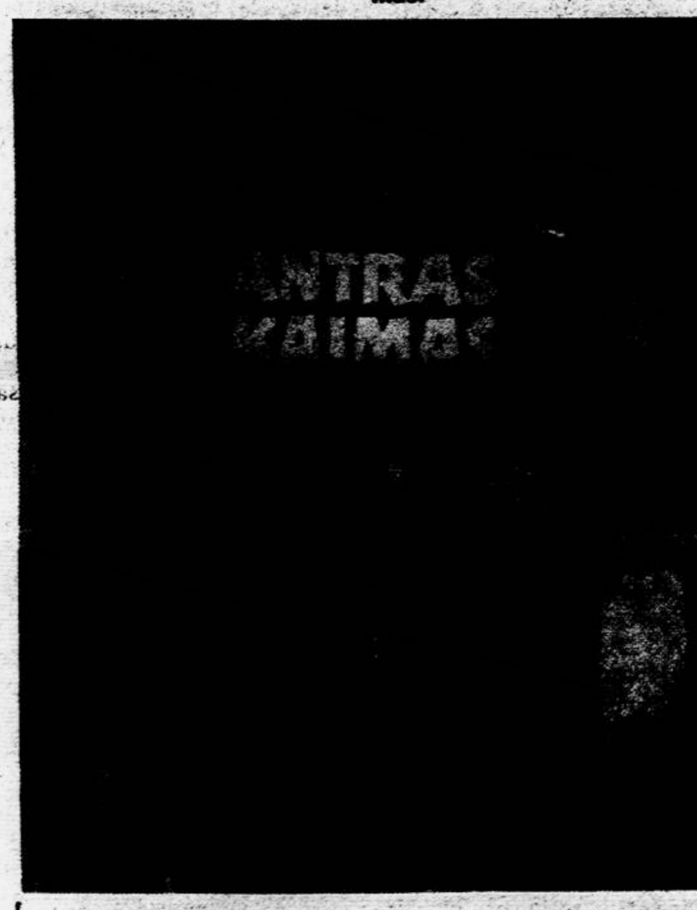

Bostono skautijos kviečiamas, atvyksta "Antras Kaimas". Linksmo pobūdžio programa bus Lietuvių Piliečių Draugijos III-čio aukšto salėje, spalio 18, šeštadienį. Pradžia — 7 v.v. Prieš programą stalai bus aptarnaujami gėrimais. Programa prasidės punktualiai 7:30 v. Po programos — užkandžiai, šokių muzika, turtinga loterija, baras. Dar yra nedidelis kiekis neišparduotų bilietų.

Daug lietuviškų plokštelių turi Darbininko administracija. Skambink 827-1351 ir prašyk, kad plokšteles atsiųstų į namus,

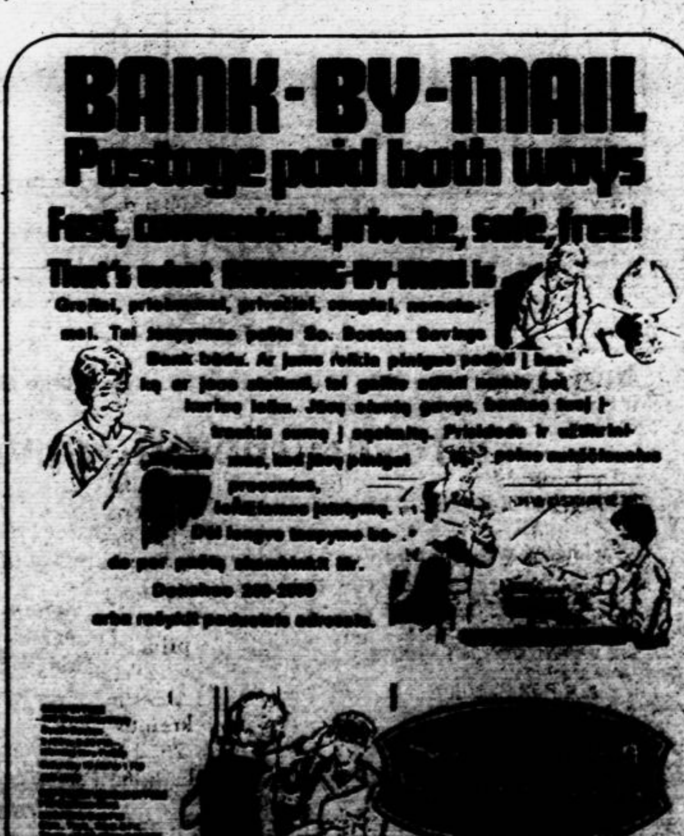

DARBININKAS NEW YORKE

Redakcija ..... (212) 827-1352
Administr. ..... (212) 827-1351
Spaustuvė ..... (212) 827-1350
Vienuolynas .. (212) 235-5962
K. Ž. salė ..... (212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N.Y. 11207

Tautodailės paroda vyksta šį savaitgalį, spalio 18 ir 19, Kultūros Židinyje. Bus išstatyta labai retų ir brangių eksponatų, atskirų meisterių rinkiniai, gintaras, medžio drožiniai ir t.t. Parodos metu apačioje veiks valgykla su lietuviškais valgiais. Mažojoje salėje bus ir prekymetis, kur bus galima įsigyti įvairių lietuviškų papuošalų, dirbinių. Paroda lankoma šeštadienį nuo 12 val. iki 8 v. vakaro, sekmadienį nuo 12 val. iki 6 val.

Iš Montrealio atvyksta audėjų grupė, pasivadinusi Vaivorykštės vardu. Jos tautodailės parodoje išstato savo išaustus kilimus, kraičio dėžes ir lietuviškas lėles. Visų kilimų tematika — lietuviška.

Jaunimo pamaldos Kultūros Židinyje bus lapkričio 2, sekmadienį, 12 val.

Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis spalio 6 dalyvavo su žmona Nigerijos užsienio reikalų ministerio Ishaya Audu suruoštam diplomatiniam priėmime The Plaza viešbuty New Yorke.

Kun. Ladas Budreckas, kuris dabar gyvena Apreiškimo parapijos klebonijoje ir talkina bažnyčiai, išsikelia į Arkivyskupo Matulaičio namus Putname, Conn. Jam spalio 26 parapijos salėje ruošiamos išleistuvės.

Aidų žurnalo naujas numeris suredaguotas ir šią savaitę spausdinamas pranciškonų spaustuvėje.

Jono Jurašo režisuotas veikalas "Savižudis" Anta teatre Manhattane pradėtas vaidinti rugsėjo 22, vaidintas kaip preview. Premjera buvo spalio 9, ketvirtadienį. Visi bilietai iš anksto buvo išparduoti.

Visos radijo stotys ir televizijos kanalai spalio 9, ketvirtadienį, paminėjo, kad Nobelio premija už literatūrą paskirta Česlovui Milosz, Lietuvoje gimusiam poetui, kuris rašo lenkiškai, dabar gyvena Los Angeles ir yra Amerikos pilietis.

MONY — Dr. M. Siemoneit, lietuvis, draudžia sveikatą, nedarbingumą, pensijas, gyvybę. (N.Y., N.J. ir Conn.) Apsidraudusdami pas jį, sutaupysit 30%-50% premijos mokėjimą. Draudimo įvairios grupės, kurias galite pasirinkti. Skambinti dieną: 201 964-3500. Vak., savaitgaliais: 201 654-3756.

Aktorius Vitalis Žukauskas spalio 18 vyksta į Baltimorę, kur Balfo vakare atliks humoristinę programą.

Moterų Vienybės susirinkimas buvo spalio 7 įprastinėje vietoje. Aptarti veiklos planai, Batunui paskirta 25 dol. auka. Apžvelgta ir dail. J. Bagdono paroda, kurią Moterų Vienybė surengė rugsėjo 13-14 Kultūros Židinyje.

Rasti vyriški akiniai Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Jie galėjo būti pamesti ar per Skautams Remti Komiteto balių, ar per jaunimo pamaldas, ar per popietinį koncertą. Akiniai dabar yra Darbininko redakcijoje. Iš ten prašom pasiimti.

Darbininko redakcijoje spalio 8 lankėsi Jonas ir Birutė Bagdžiai. Jie, grįždami iš Europos, buvo sustoję New Yorke pas gimines. Į Darbininko redakciją palydėjo Albinas Sakalas. Apžiūrėjo galeriją ir Kultūros Židinį. Iš čia spalio 9 išskrido į Venecuelą, o iš ten keliauja į Sao Paulo miestą, kur jie pastoviai gyvena.

Juozas ir Gražina Raibiai iš Los Angeles, Calif., buvo atvykę į New Yorką ir svečiavosi pas dr. Mariją ir Vitalį Žukauskus. V. Žukausko palydėti spalio 8 jie lankėsi ir Darbininko redakcijoje, apžiūrėjo galeriją ir Kultūros Židinį. Į Los Angeles išskrido spalio 9.

Dail. Aleksandra Vitkauskaitė-Marker dalyvauja grupinėje parodoje Caldwell kolegijoje, Caldwell, N.J. Ten yra išstačiusi akmens ir geležies skulptūrą, kurią pavadino pagal šv. Jono laišką — saugokite vaikus nuo stabų. Taip pat išstatė tris kabančias ir judančias skulptūras. Kolegijai vadovauja seserys domininkonės. Ši paroda vyksta nuo spalio 4 iki 17. Gi nuo lapkričio 1 iki 15 ten pat bus jos vienos skulptūros paroda, kurioje bus išstatyta apie 5 kabančios ir apie 30 stovinčių skulptūrų.

Ieško buto. Viengungis, 50 metų vyras, ieško šilto buto iš 3 kambarių Maspethe ar Woodhavene. Skambinti: Uzas — darbe 773-8339, namuose 894-2812.

Ieškomas trijų kambarių ir virtuvės butas Woodhavene. Ieško vienas suaugęs žmogus. Skambinti į Darbininko redakciją.

Su Šiaulių [illegible] **susipažinti** [illegible] **savaitgalio kursai (workshop). Tuo reikalu yra** [illegible] **susirinkimas spalio 27 d., 7:30 val. vak. Kultūros Židiny.** [illegible] **ir negalį dalyvauti skambina R. Česnavičienei. Jos telef. 212 849-1581.**

Skautams remti komiteto vakare laimėjimam buvo leidžiama fantai. 100 dol. laimėjo Aras Ulėnas, V. Igno grafiką — Jurgis Nemickas, B. Kidolienės gobeleną — Pranas Gvildys. M. Jankausko skulptūrą — El. Dailydienė, Č. Janušo paveikslą — M. Ilgūnas. Petras Jurgėla laimėjo gėrimų krepšį, kurį dovanojo Edvardas Liogys.

Jurgis Kisonė, gyvenąs Jamaicoje, N.Y., spalio 10 išėjo apsipirkti. Grįžus ir įėjus į savo kiemą, jį užpuolė du plėšikai, primušė, pervertė ant žemės ir atėmė pinigus.

PADĖKA

Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos seselių statybos fondui koncertas praėjo su pasisekimu. Solistė Roma Mastienė, mezzo sopranas, iš Chicagos ir akompaniatorė Dalia Sakaitė iš New Yorko visiem klausytojam suteikė labai nuostabią popietę, nes koncerto programa buvo labai įdomi ir pasisekusi. Šiom menininkėm labai dėkojame už koncerto pasisekimą.

Publikos galėjo būti ir daugiau, tačiau mes, rengėjai, esame dėkingi visiem, kurie į koncertą atsilankė ir parėmė seselių statybos pastangas.

Už koncerto parengimą dėkojame: G. Kulpienei, A. Katinienei, B. Lukoševičienei, J. Pumputienei, A. Pumpučiui, J. Šližiui, V. Katinui, V. Milukui, A. Radzivanienei, V. Sutkienei, J. Gerdvilienei, E. Mickeliūnienei, p. Jankauskienei, Z. Jankauskaitei, dr. E. Vilčinskienei, Tėv. A. Prakapui, OFM, M. Šalinskienei, R. Česnavičienei, M. Klivečkienei.

Dėkojame dailininkei Ringailei Zotovienei, kuri dovanojo paveikslą ir kuris tuoj buvo išleistas laimėjimam.

Dėkojame visom poniom, paaukojusiom keptus pyragus, kuriais vaišinosi visi svečiai. Dėkojame dr. J. Stukui, du kartus pravedusiam reklamą per savo radiją ir savo paslaugą paaukojusiam seselėm kaip auką.

Dar kartą dėkojame visiem atsilankiusiem ir bet kokiu būdu prisidėjusiem prie šio koncerto pasisekimo.

Rengimo Komitetas

Išnuomojamas 6 kambarių butas. Galima nuomoti 3 arba 6 kambarius. Skambinti iš ryto 847-1505.

Namų šildymo ir kanalizacijos reikalais (Heating installation and repairs, plumbing), norint pakeisti alyvos šildymą į gazo sistemą ir pan., galima kreiptis į Antaną Škėrį, Jr. Telef. 212 847-5642.

KODĖL RENGIAMA TAUTODAILĖS PARODA?

Toks klausimas kyla neviename. Juk būna mugės, apsipirkimai, kur suvežama įvairios lietuviškos tautodailės. Ar ši paroda skirsis nuo kokios Kaziuko mugės?

Taip. Skirsis. Paroda stengsis parodyti lietuviškojo liaudies meno grožį, jo didumą, jo įvairumą. Pav. čia bus labai senų priejuosčių kolekcija, priejuostės iš įvairių Lietuvos sričių. Audiniai parodys etnografinių vienetų spalvingumą, raštų margumą.

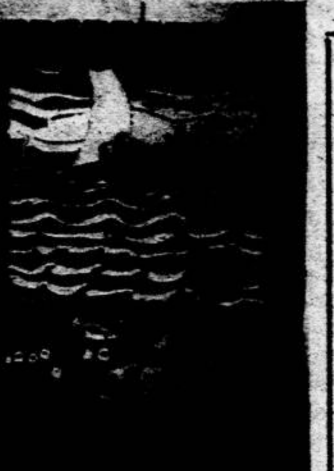

Montrealio audėjų grupės kilimas — Jūratė ir Kastytis. Kilimas bus išstatytas tautodailės parodoje spalio 18-19 Kultūros Židinyje.

Didelio dėmesio vertí bus ir kilimai. Jų tematika lietuviška. Kilimai draugo paskatins ne vieną moterį susidomėti šia technika ir išausti lietuviškus dekoratyvius kilimus, kuriais galėtum papuošti savo butą.

Bus daug drožinių. Atskirų meisterų rinkiniai parodys, kokie yra nagingi lietuviški meistrai, kaip gražiai ir švariai padaro. Bus bent keli tokie meistrai specialiai išryškinti parodoje.

Bus demonstruojamos audimo, mezgimo ir kitokios technikos. Bus rodomas filmas, skaidrės.

Visa tai turi išjudinti New Yorko apylinkę. Jaunimas arčiau pažins lietuviškąją tautodailę ir jį paskatins ja domėtis, paskatins ir pačiam austi juostas ar drožinėti.

Šioj apylinkėje yra daug sumanių audėjų. Tegu ši paroda ir jom bus naudinga, nes praturtins jų žinias ir vaizduotę. O būtų gera, kad štai susidarytų tokių audėjų būrelis ir imtų austi naujus lietuviškus kilimus. O tai galima.

Rengėjai kviečia visus susidomėti paroda ir ją aplankyti.

N.Y. vyrų choras Perkūnas jau pradėjo intensyviai ruoštis savo metiniam koncertui ir keletai iškvietimų į tolimesnes kaimynines valstijas. Pirmoji išvyka bus į Baltimorę lapkričio 15. Repeticijos vyksta 2 kartus savaitėje. Prašoma choro narius skirtose repeticijose dalyvauti. Taip pat kviečiami į chorą įsijungti jauni ir bendrai visi vyrai, kuriem lietuviška daina gaivina jausmus, džiugina širdį ir primena tėviškę. Vieningai ir garbingai dirbdami išsilaikysime, paskatinsime kitus dirbti ir taip sulauksime darbo vaisių.

TAUTODAILĖS PARODA

PIRMA TOKIA NEW YORKE —
rengiama spalio 18 - 19 Kultūros Židinyje,
361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

BUS IŠSTATYTA:
įvairūs audiniai, medžio drožiniai, gintaras, papuošalai, šiaudinukai, margučiai ir k.

DALYVAUJA:
Montrealio audėjų būrelis VAIVORYKŠTĖ su savo kilimais, lėlėmis, kraičio skryniomis.

PARODA LANKOMA:
spalio 18, šeštadienį, nuo 12 val. iki 10 v. v.,
sekmadienį, spalio 19, nuo 12 val. iki 6 v. v.

IŠKILMINGAS PARODOS ATIDARYMAS:
šeštadienį, spalio 18, 7 v.v.

Mažojoje salėje bus prekymetis, kur bus galima nusipirkti įvairių tautodailės darbų.

VEIKS VALGYKLA
su lietuviškais valgiais. Baras.

Parodą rengia ir visus atsilankyti kviečia

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS INSTITUTAS

LAISVĖS ŽIBURIO RADIJO
rudens
KONCERTAS— BALIUS

lapkričio 8, šeštadienį, 7 val. vak.

Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y.

Pirmą kartą New Yorke pasirodys Los Angeles iškilojo jaunųjų menininkų vieneto "VIVA EUROPA" pagrindiniai dalyviai:
VITA POLIKAITYTĖ — dainininkė
DAINA GUDAUSKAITĖ — dainininkė
RIMAS POLIKAITIS — pianistas, akordeonistas, dainininkas
RAIMUNDAS MICKUS — [illegible]
VYTAS BANDŽIULIS — šokėjas
ANGELĖ MIČIULYTĖ — šokėja

Grupės režisierė — Danutė Barauskaitė, šviesų efektai — Jonas Matulaitis, garso efektai — Petras Baltrušionis.

Po programos — šokiai ir pobūvis. Groja ir dainuoja vokalinė-instrumentalinė 6 asmenų grupė "Jūzė ir 3 gitarai". Vadovas — VYT. DAUGIRDAS.

Veiks turtinga loterija.

Valgių ir gėrimų bufetai visose Kultūros Židinio salėse. Kurie norėtų šokių metu turėti stalą, gali iš anksto užsisakyti pas Živilę Jurienę. Jos telef. 212 441-7831

Įėjimo auka 7 dol. Jaunimui iki 16 m. 5 dol. (Jaunimo bilietai gaunami tik prie įėjimo). Bilietus patartina įsigyti iš anksto, paštu atsiunčiant atitinkamai sumai čekį ir sau adresuotą su pašto ženklu voką: Lithuanian Radio Club, 217-25 54 Ave., Bayside, N.Y. 11364.

BILIETŲ PLATINTOJAI:

NEW JERSEY:
B. P. [illegible] 969-6787; 382-0415
K. [illegible] 388-8224

NEW YORK:
N. P. [illegible] AX 7-6601
A. [illegible] TA 7-5700

Ž. Jurienė 441-7831
E. [illegible] 359-6790
R. [illegible] 766-6966; 359-6134
G.S. [illegible]
D.V. [illegible] VI 7-[illegible]
M. [illegible]
V. [illegible] VI 7-1286

Visus atsilankyti kviečia

LAISVĖS ŽIBURIO RADIJAS

LSS

Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos New Yorko skyrius kviečia visus studentus ir buvusius studentus atvykti į

LIETUVIŲ STUDENTŲ SUVAŽIAVIMĄ

kuris įvyks lapkričio 27-30 dienomis.

Loews Warwick Hotel
6th Ave ir 54th St.
New York, N.Y. 10019

Kambarių kainos:
vienam — 40 dol. nakčiai
dviem — 45 dol. nakčiai
trim — 50 dol. nakčiai

Nario mokestis — registracija — 5 dol.

Užsiregistruoti ir informacijos reikalais kreiptis:
Raimundas Bateys
[illegible] Ave.
Douglaston, N.Y. 11363
Tel. (212) [illegible]